

NOVI

ODMEV

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA
SLOVENSKI DOM

ŠTEVILKA 7
MAREC 1999

Series

Antonius Martinus
Slovenšek 1846-1862
Iacobus Maximilianus
Slovenšek 1863-1868
Michael Napotnik
1889-1922
Andreas Karlin
1923-1933
Joannes Joseph
Tomazič 1933-1949

episcopus Martinus
Maximilianus Brzečnik
1949-1978

LaVanInl
Ce saCerDos
MagnVs!

Anton Martin
SLOMŠEK
Ecclesiae egregio
episcopo, pastori
optimo.

Narodnemu budielnu
pisatelju in pesniku
hvaležni Slovci

BESEDA UREDNIKA:

SEDEM DESETLETIJ SLOVENSKEGA DOMA

Stopili smo v leto 1999, ki je za zagrebške Slovence posebej pomembno. Naše društvo letos praznuje 70. letnico nepretrganega delovanja. Verjetno je najstarejše društvo Slovencev izven domovine, na Hrvaškem in v Zagrebu pa zagotovo. Slovenci na Hrvaškem so se združevali že pred ustanovitvijo današnjega Slovenskega doma, nobeno društvo pa ni obstalo do današnjega dne.

Prvo društvo zagrebških Slovencev "Lipa" je nastalo leta 1908, že po nekaj letih pa je ugasnilo. Podobna usoda je doletela slovenska društva, ki so v Zagrebu delovala med dvema vojnama. Med njimi so glede na obseg delovanja najpomembnejši "Triglav", "Slomškovo prosvetno društvo" in "Narodna knjižnica in čitalnica" (NAKIČ), ki je edina obstala do današnjega dne, vendar pod drugačnim imenom. Leto ustanovitve našega društva ni sporno, čeravno nekateri trdijo drugače. Pobudniki za ustanovitev društva so se prvič uradno sešli 2. oktobra 1929 v prostorih dnevnika "Jutro" v Gunduličevi ulici 29.

Sejo je sklical in vodil vseučilišni profesor **Fran Zavrnik**. Na sestanku je bil dogovorjen namen društva, v "pripravljalni odbor" pa so bili izvoljeni: prof. dr. **Zavrnik** (predsednik), prof. dr. **Zarnik** (podpredsednik), **Mešiček** (tajnik), **Rupret** (blagajnik) in odborniki prof. dr. **Fran Kogoj**, kipar **Radoje Hudoklin**, **Vaupotič**, **Garšelin**, **Zdolšek**, dr. **Zalokar**, dr. **Arselin**, ter igralec in režiser **Hinko Nučič**. To je bil rojstni dan društva, ki je zaživelo novembra istega leta, ko so pristojni državni organi sprejeli in odobrili društvena pravila. Od ustanovitve do danes je društvo vodilo 16 predsednikov: **Fran Zavrnik**,

Boris Zarnik, **Hinko Nučič**, **Milan Rogič**, **Niko Sever**, **Ivan Dolničar**, **Fran Rapotec**, **Vilim Čehovin**, **Janko Gruden**, **Josip Bertok**, **Vlado Jugovič**, **Boško Čušin**, **Bogdan Rupnik**, **Vera Dugič v.d.**, **Martina Koman v.d.** in **Darko Šonc**. Do druge svetovne vojne je bilo evidentiranih 4.005 članov, po njej pa prek 4.800. Teh dveh števil ne gre seštevati, saj so nekateri posamezniki zaradi obnovitve članstva evidentirani dvakrat, vsekakor pa gre za veličastno število. 70-letno delovanje društva lahko razdelimo v štiri značilna obdobja.

V Kraljevini Jugoslaviji je bila glavna naloga društva negovanje slovenskega jezika. Zato je nastala dobro vodena in odlično obiskana knjižnica s čitalnico. Društvo se je ukvarjalo tudi s kulturnimi in prosvetnimi dejavnostmi, prirejalo je predavanja, zabave, plesne tečaje... Zelo uspešna sta bila šahovska sekcija in mladinski odsek, manj sreče pa je imelo društvo s pevskim zborom. Glasilo društva "Od-

mev" je zaradi denarne stiske izšlo samo desetkrat.

Med drugo svetovno vojno, v času NDH je bilo delovanje društva prepovedano, zato so bili uradni sestanki samo na začetku, ko so potekala pogajanja z novimi oblastmi o delovanju slovenskega društva. V obdobju prepovedi so člani skrbeli za premoženje društva, zlasti za knjige, v prostorih društva, ki se je tedaj imenovalo "Narodni dom", pa so našli zaveščiše pregnani in izseljeni slovenski otroci.

Prva javna prireditve v tretjem obdobju, to je v času nove Jugoslavije, je bila že oktobra leta 1945. Društvo se je preimenovalo v "Slovenski dom". V prvih povojnih letih je bil zelo dejaven socialno-zdravstveni odsek, ki je pomagal pri vračanju izseljenih in pregnanih Slovencev ter skrbel za slovenske študente, za katere sta bila v prostorih društva organizirana internat in menza. V novih prostorih na Masarykovi 13 je imela pomemben prostor knjižnica s čitalnico. Velika pozornost je bila namenjena amaterskim kulturnim skupinam: dramska skupina pod vodstvom **Hinka Nučiča** je bila več let v ponos

društvu, v šestdesetih in sedemdesetih letih je bil zelo pomemben pevski zbor, ki je prirejal redne koncerte v Glasbenem zavodu, harmonikaški orkester si je s kakovostjo pridobil evropski ugled, s sekcijo društvenega plesa pa je društvo postalo zibelka zagrebškega rokenrola. Še danes se marsikdo spomni priljubljenih plesnih prireditev - "plesnjakov v Slovincu".

Prva leta četrtega obdobja, v samostojni Republiki Hrvaški, so bila malo krizna. Predvsem zaradi nesporazumov in nestrpnosti med manjšim številom članov in upravnih organov, pa tudi zaradi novih okoliščin, ko so Slovenci na Hrvaškem postali tujci v novi hrvaški domovini. S spremenjenim imenom društva se je skušalo doseči povezavo s predvojnimi "Slomškovim prosvetnim društvom". Leta 1994 je novo vodstvo društvu vrnilo staro ime, predvsem pa velik ugled. Slovenski dom je danes eno od najbolj dejavnih in uspešnih društev v Zagrebu, z rednimi predavanji, koncerti, prireditvami, predavanji veleposlanikov, pevskimi zbori, izleti, razstavami, zabavami.... in z Novim odmevom!

Ob 70. obletnici društva nameravamo izdati monografijo, ki bo slonela na arhivskih podatkih. V pravo se je vključilo tudi uredništvo Novega odmeva, ki si želi, da bi kakovostna monografija povedala čim več o sedmih desetletjih delovanja društva. Zato prosimo vse člane, ki imajo kakršenkoli dokument, program ali fotografijo, nemara pa tudi lep in vsebinski spomin, da z njim seznanijo uredništvo Novega odmeva.

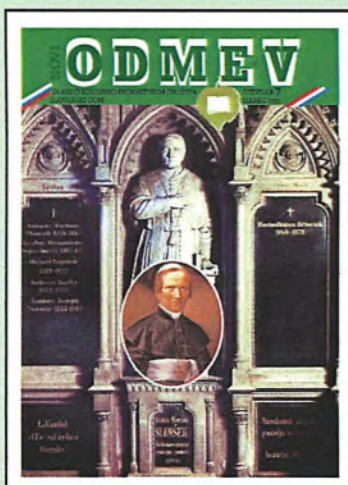
Silvin Jerman

MINISTER ŠKOLČ V SLOVENSKEM DOMU

Pred otvoritvijo Tedna slovenskega filma 9. novembra 1998 je naše društvo obiskal slovenski minister za kulturo **Jožef Školč**. Člani Slovenskega doma smo ministra seznanili z zgodovino društva, posebej pa s sedanjimi aktivnostmi in načrti. Povedali smo mu, da bo najbolj pomemben dogodek v letu 1999 proslava 70. obletnice obstoja in nepretrganega delovanja našega društva, kar pomeni da smo najstarejše društvo Slovencev v svetu. Obisk ministra smo izkoristili za pogovor o finančnih zadevah. Ob proslavi 70. obletnice želimo izdati monografijo o zgodovini društva. To je zahtevno delo, povezano z veliko pripravami in zbiranjem arhivskega gradiva. Potrebovali bi pomoč strokovnjakov pri sami izvedbi in tiskanju monografije. Minister je obljubil finančno pomoč, pa tudi druge usluge, ki so v domeni ministrstva za kulturo. Po obisku Slovenskega doma je imel minister **Školč** sestanek s hrvaškim kolegom **Božom Biškupičem**. Zato smo ga prosili, da tudi njega seznanimo s problemom prostorov, v katerih naše društvo deluje že petdeset let. Pričakujemo pomoč pri iskanju načina, da ohranimo društvene prostore na Masarykovi ulici. Na otvoritvi filmskega tedna smo se o tej temi pogovarjali z ministrom **Biškupičem**, ki je dejal, da je seznanjen s tem problemom in da lahko pri njegovem reševanju računamo tako na njegovo podporo kot podporo ministrstva za kulturo.

Darko Šonc

SESTANEK UPRAVNEGA ODBORA

Redna seja upravnega odbora (UO) je bila 11. decembra lani v knjižnici Slovenskega doma. Predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc** je člane odbora seznanil z zapleti, zaradi katerih predstavniki našega društva niso bili na skupni prireditvi slovenskih društev v Splitu, 5. decembra. Na dan prireditve, je bil namreč zaradi snega blokiran promet med Zagrebom in Splitom. Zato se prireditve niso mogli udeležiti niti predstavniki hrvaške vlade.

Povezovalc programa **Vlado Ravnikar** je na slovesnosti prebral pozdravna telegrama iz Zagreba: v imenu hrvaške vlade in urada za nacionalne manjšine je telegram poslala **Mila Šimić**, v imenu Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in Slovenskega doma pa **Darko Šonc**. Člani UO so se sezna-

nili tudi z dejavnostjo Sveta nacionalnih manjšin Republike Hrvaške. Predstavniki slovenskih društev **Darko Šonc** je v Svetu, ki deluje komaj leto dni, že sprožil vrsto vprašanj, pomembnih za Slovence na Hrvaškem. Svet je pristojnim organom hrvaške oblasti v pisni obliki posredoval predloge za spremembo ustavnega zakona, volilnega zakona in zakona o društvih. Predlagal je tudi, da ustrezni organi sprožijo postopek za sprejem posebnega zakona (lex specialis), ki bi obravnaval in normiral vsa vprašanja s področja pravic in svoboščin nacionalnih manjšin na območju Republike Hrvaške. V pripravi teh dokumentov sta aktivno sodelovala predsednik in podpredsednik Zveze **Darko Šonc** in **Franc Strašek**. Glede vračanja Slovencev v preambulo hrvaške ustave se pospešeno zbirajo in obdelujejo argumenti, podatki in dokazi, da so Slovenci na Hrvaškem avtohtona nacionalna manjšina. Res pa je, da je pojem vprašljiv, saj ga mednarodno pravo ne definira.

Franc Strašek

DUHOVNA SEKCIJA ANTON MARTIN SLOMŠEK: KDOR POJE, DVAKRAT MOLI

V Slomškovi sekciji so slovenske maše jedro, na katerega se navezujejo ostale dejavnosti, zlasti delo pevskega zbora, ki redno sodeluje pri slovenskih mašah. Kdor poje, dvakrat moli, pravi slovenski pregovor. V nedeljo, 25. oktobra pa smo zaradi odsotnosti dirigenta prof. **Vinka Glasnoviča** povabili v Zagreb poseben pevski zbor: osemčlansko družino **Sečnik** iz Ljubljane. Mama Anica, oče Tone, štiri hčere Marija, Andreja, Marta in Neži ter dva sinova Janez in Metod so dovršeno peli Schubertovo mašo, ki so jo prepletale večno lepe Marijine in mašne pesmi. Na srečanju po maši so nas razveselili še s koncertom slovenskih narodnih pesmi, ki so jih posrečeno povezovali s Slomškovi citati. Koncert se je nadaljeval še s skupnim petjem slovenskih pesmi. Škoda le, da je bilo zaradi slabega vremena pri maši manj ljudi kot običajno in tudi Sečnikovi si niso mogli ogledati Zagreba.

Pevski zbor duhovne sekcije Anton Martin Slomšek je 30. novembra sodeloval na tribuni Collegium Hergešič v Evropskem domu. O dominikanskem redu na Hrvaškem in v Sloveniji je govoril dominikanec **dr. Marijan Biškup**. V dominikanski oskrbi je cerkev Ranjenega Jezusa na Trgu bana Jelačića, kjer imamo slovenske maše, zato smo s toliko večjim veseljem sprejeli povabilo za sodelovanje na tribuni. V mesecu decembru in januarju smo se pri mašah spomnili obletnice smrti **Micike Sotošek**, **Svetke Korić** in **Minke Klarić**. Da ne bi šlo mimo nas božično razpoloženje, smo zimski premor prestavili na mesec februar. Tako smo Mavovo Pastoralno mašo slišali dvakrat v januarju, seveda ni manjkalo božičnih pesmi. Če je bilo 3. januarja prav neugodno zimsko vreme, je bilo 17. januarja pravo pomladno vreme. Ljudem se ni bilo treba bati ne prehladov ne padcev zaradi slabe ceste, tudi napovedani in težko pričakovani obisk g. **Andreja Urbanca** je privabil praktično vse člane Slomškove sekcije. Po dogovoru z g. dekanom **Antonom Trpinom** - za nas pa nepričakovano - so prišli iz Ljubljane snemati za oddajo Obzorja duha na TVS. Letošnje leto je leto starejših ljudi. Delo Slomškove sekcije pa kljub visoki povprečni starosti članov preveva optimizem in upam, da se bo to zaznalo tudi v televizijski oddaji.

Martina Koman

V SPOMIN NA FRANCETA PREŠERNA

*Nazadnje še, prijat'li,
kozarce zase zdignimo,
ki smo zato se zbrat'li,
ker dobro v srcu mislimo.
Dokaj dni naj živi Bog,
kar nas dobrih je ljudi!*

V sebinska zadnjega verza iz Zdravljice je bila najlepše povabilo, da se 8. februarja zberemo ljudje dobre volje in proslavimo naš kulturni praznik, dan spomina na **Franceta Prešerna**. Letos mineva 150 let od smrti našega največjega pesnika. Lahko smo ponosni, da smo edini narod na svetu, ki se na dan, ko je pesnik umrl, v domovini in po svetu dostojno pokloni njegovi veličini s kulturnimi prireditvami. Letos smo se zagrebški Slovenci in naši gosti zbrali v predzdverju male dvorane Vatroslava Lisinskega. Proslava se je začela s hrvaško in slovensko himno, ki ju je odpel mešani zbor Slovenskega doma. Vse navzoče je pozdravil predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc**. O pomembnosti praznika in o Prešernu je spregovoril tudi slovenski veleposlanik **Boštjan Kovačič**. Naš prijatelj, velik dramski umetnik **Josip Bobi Marotti** je odrecital dve pesmi Franceta Prešerna, nam najlepšo O, Vrba, srečna, draga vaš domača... in žalostno pesem V spomin Andreja Smoleta. Pevski

zbor se nam je v tej sezoni prvič predstavil pod novim vodstvom dirigenta **Franceta Keneja** ter nas s kakovostjo prijetno presenetil. Zapeli so pesem Luna sije, ki je prirejena po Prešernovi pesmi Pod oknom in ki sta jo uglasbila Jurij Fleišman in Matej Hubad. Svečana proslava je bila končana s pesmima Vide Taufer Roža na poljani, ki jo je uglasbil Albin Krajnc ter Jurjevanjem. Vse navzoče je predsednik na koncu povabil na skupen ogled predstave Uršule Cetinski Alma, ki je bila organizirana v sodelovanju s Cankarjevim domom iz Ljubljane. Vlogo je odigrala ugledna umetnica **Polona Vetrici**, ki je z avtorico besedila tu-

di režirala predstavo. *Almo*, monodrama o življenju, potovanjih in ljubeznih Alme Karlin, svetovne popotnice iz Celja je Cankarjev dom predstavil oktobra leta 1995, na prvem mednarodnem festivalu Mesto žensk. Predstavo, ki odkriva biografijo stotletja, je možno razumeti kot prikaz poti samostojne slovenske ženske gledališke stvarnosti. Predstava je bila odigrana na festivalih Sarajevska zima (marec 1996), Chi e altro? v Trstu (maj 1996) in Theater der Welt v Baaslu (september 1996). Alma je bila odigrana 64-krat pred okoli 1200 gledalci, v slovenskem in angleškem jeziku. Po predstavi smo obkupici dobrega slovenskega vina še malo pokramljali.

Polona Jurinić

Alma Maximiliana Vilhelmina Karlin se je rodila 12. oktobra 1889 v Celju. O njej bomo obširno pisali v jesenski številki Novega odmeva, ko bo minilo 110 let od Alminega rojstva.

MISA ZADUŠNICA ZA JOSIPA GOSTIČA

Sjećanje na velikane koji su nas trajno zadužili odraz je stupnja civilizacije. U priglog tome govori podsjećanje na **Josipa Gostiča**, velikog, nezamjenjivog i neponovljivog prvaka Opere Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu od 1937. do 1963. godine, najprije izložbom u foyeru HNK-a, njegovoj matičnoj kući kojoj je davao sjaj i u nju unosio pouzdanost, a zatim 19. prosinca misom zadušnicom u njegovom zavičajnom Homcu kraj Ljubljane. Misu u crkvi Marijinog rođenja, kojom se svake Badnje večeri orio njegov lijepi glas, predvodio je župnik **Alojzij Golob** koji je izrekao nekoliko toplih rečenica o velikom umjetniku i njegovim posljednjim trenucima pred smrt na sam Božić 1963. godine. Homčane je osobito potreslo i navelo ih da potpuno shvate veličinu Gostiča kao pjevača svjetskog ugleda (od 1951. do smrti bio je i prvak Bečke državne opere i sudionik praiizvedbe opere "Ljubav Danaje" Richarda Straussa na Salzburškim svečanim igrama 1952.), a ne prvenstveno kao srdačnog čovjeka i drugog sumještanina kojemu su se divili i ponekad zajedno s njim "popovali", bio je dolazak solista i članova zbora Zagrebačke opere na čelu s ravnateljem **Vladimrom Kranjčevićem** koji su najprije položili cvijeće na Gostičev grob i zapalili svijeće a zatim uz orguljašku pratnju **Maria Penzara** sudjelovali u pjevanoj misi za pokojnika. Solisti su bili **Branka Beretovac**, **Irena Kavkalevska**, **Milivoj Juras**, **Miljenko Đuran**, **Ivica Trubić** i **Ozren Bilušić**. Opernim umjetnicima i dirigentu **Kranjčeviću** koji se i sam obratio vjernicima u dupkom punoj crkvi prisjećajući se velikih Gostičevih kreacija i naglasivši njegovo go-

lemo značenje kao umjetnika i kao čovjeka za hrvatsku glazbenu kulturu s kojom je bio trajno i nerazdvojivo povezan punih četvrt stoljeća, pridružili su se članovi nekadašnje zagrebačke kazališne galerije koji su toliko puta oduševljeno pljeskali "svojemu Joži", te članovi Slovenskog doma iz Zagreba. Mladi zagrebački pjevači, koji su za ručkom nad stolom izvjesili natpis "Gostičevci", bili su pod dojmom njegove veličine, koje zacijelo do tada nisu bili potpuno svjesni, što je najljepše izrazio u svojem obraćanju tenor **Miljenko Đuran**. Zagrebačke su goste pozdravili u ime županice općine Domžale Cvete Zalokar Oražem **Vera Vojska**, predsjednik Kulturnog društva Jože Gostič iz Homca **Borut Jenko** i župnik Golob. U ime Slovenskog doma **Silvin Jerman** uručio je župniku Golobu monografiju o nadbiskupu zagrebačkom kardinalu Alojziju Stepincu, a domaćini su poklonili poprsje Josipa Gostiča, rad kipara Miha Kača. Silvinu Jermanu za Slovenski dom i Vladimiru Kranjčeviću za HNK. Ljubazni domaćini priredili su i ručak s biranim gorenjskim specijalitetima u gostionici Repinšek. Razišli smo se s obećanjem da će se u ožujku 2000. u prigodi 100. obljetnice Gostičeva rođenja prirediti izložba u suradnji s Kulturnim društvom Jože Gostič. Nadati se i monografiji o Gostiču kao i spomen-ploči na kući u kojoj je on stanovao u Zagrebu.

Marija Barbieri

SLOVESNOST V SPOMIN JOŽETU GOSTIČU

Peljemo se iz Ljubljane proti Zagrebu. 28. november 1998 je! Ob 18. uri bodo v zagrebski operi odprli razstavo o življenju in delu **Marjane Radev** in **Jožeta Gostiča**. V avtu smo trije: moja svakinja, ki je Jožeta Gostiča občudovala na začetku kariere v Ljubljani, moj mlajši zet Marko, ki ga ob Gostičevi smrti še ni bilo na svetu - in jaz: strica Jožeta sem občudovala in imela rada, ko sem komaj znala reči kako besedo. Premišlujem, kako bo nocoj. Bodo med občinstvom tudi taki, ki so leta 1959 ploskali jubilanu Gostiču kot Chenieru, koliko bo tistih, ki so se poslovlili od ljubljene Manrica nekaj tednov pred njegovo smrtjo? Razstava je odprta. Od govornikov poznam gospoda **Georgija Para** in gospo **Barbieri**. Spoznala sem tudi ravnatelja opere g. **Vladimira Kranjčević**, ki nas je posebno ljubeznivo sprejel. Čez čudoviti šopek, ki mi ga izroči gospa Bariberi, srečna in ganjena opazujem ljudi okrog sebe. Skoraj nikogar ne poznam osebno, pa vendar me obide prelep občutek: to so Zagrebčani, to je publika, to so gledalci, ki so mojemu stricu Jožetu Gostiču naredili življenje lepo, ki so mu pokazali in dokazali, da je njegova umetnost za Zagreb veličastno darilo. Čarobnost večera je dopolnila premiera, nova uprizoritev Trubadurja. Mladi, manj mladi, gospe in gospodje vseh

starosti, dragi ljubitelji velike umetnosti: večera z vami - 28. novembra 1998 - ne bom nikoli pozabila. Hvala vam!

Breda Gostič-Hieng

IZ ŽIVLJENJA PEVSKIH ZBOROV

V novo sezono smo stopili z novim digirentom, s **Francetom Kenejem**, ki prihaja iz Slovenije, iz Globokega. Vadimo enkrat na teden po dve uri. Sčasoma se je zbor povečal. Vedno pride kakšen nov član. Napredujemo in smo zadovoljni. Prvi nastop v novi sestavi je bil na slovenski praznik, 8.

februarja v Koncertni dvorani Vatroslav Lisinski. Zapeli smo himni, slovensko in hrvaško, in še tri pesmi: Luna sije (France Prešeren, Jurij Fleišman/Matej Hubad), Jurjevanje (Fran Žgur, Emil Adamič/Miro Kokol) in Roža na poljani (Vida Taufer, Albin Krajnc). Niso nastopili vsi člani, saj so nekateri prišli precej pozno in še ne znajo "uglasiti" glasov. V načrtu imamo tudi druge nastope - o njih pa v naslednjem Novem odmevu. Na vaje

hodimo radi, saj se na teh srečanjih vedno veliko poje. Celo ko naš dirigent že odide, si vedno zapojemo še kakšno pesem. Za to se vselej najde pravi povod: če kdo slavi rojstni dan, zapojemo "rojstnodnevno pesem", včasih pa pojemo kar tako - iz čistega veselja. **Pridite tudi vi!** Odločite se in se nam pridružite. Nikoli nas ne bo preveč. Verjemite, da nam je lepo. Še boljše pa bo, če boste veselje doživeli tudi sami.

Miroslava Maria Bahun

PREDAVANJE ANTONA TUSA

Velik prijatelj Slovenskega doma in član generalnega zbora Hrvaške vojske je sredi oktobra spregovoril o izredno zanimivi temi, o regionalni in nacionalni varnosti. Upokojeni general Anton Tus je po odmevnem predavanju v polni dvorani Slovenskega doma izčrpno odgovarjal tudi na različna vprašanja navzočih.

SREDE S TUJIMI VELEPOSŁANIKI

Prvo predavanje in srečanje s tujimi veleposlaniki smo po poletnem oddihu pripravili z veleposlanikom Poljske **Jerzujem Chmielewskim**, ki je nasledil veleposlanika **Wiesława Walkijevicza**, velikega privrženca in prijatelja Slovenskega doma. Na predavanju, ki je bilo 21. oktobra, nas je veleposlanik Chmielewski seznanil z željami Poljske, da popestri sodelovanje tako s Hrvaško kot s Slovenijo, tako na gospodarskem kot na kulturnem področju. Hrvaška Pliva je z velikim zagonom prišla na poljski trg, kjer je kupila tovarno zdravil. Veleposlanik meni, da je blagovna menjava veliko manjša, kot so možnosti in želje. Predstavitve Poljske ne bi bilo celovito, če v glasbenem programu ne bi slišali Chopenove glasbe. Zato sta nam **Veljko Glodič** in pevka **Rahilka Burzevska** izvedla nekaj Chopenovih skladb. Po predavanju smo odprli še razstavo slikarke **Vlaste Bradač**. Kot po navadi smo ob kozarcu vina ali vodke pokramljali s poljskim in drugimi navzočimi veleposlaniki ter številnimi gosti.

V sredo, 13. januarja je svojo državo predstavil turški veleposlanik **Selahattin Alpara**. Predavanje smo napovedali z besedami, da je Turčija naša sosedica, saj je njeno veleposlaništvo na Masarykovi ulici. Sicer pa je

Turčija zelo oddaljena dežela, ki ima evropske in azijske značilnosti. Veleposlanik je dejal, da je Turčija v dogajanja na našem območju vpletena že dolga stoletja, da ima veliko turških državljanov korenine na Balkanu, veliko tukajšnjih prebivalcev pa v Turčiji. Tudi zato je Turčija odigrala pomembno vlogo pri ustavitvi vojne na Balkanu, posebej etničnega čiščenja. Turčija je neodvisnost Hrvaške in Slovenije

sprejela kot protiutež srbski agresiji in nacionalizmu. Zato so se medsebojni odnosi razvijali zelo hitro, s koncem vojne pa so se odprle nove možnosti sodelovanja v turizmu, kulturi, trgovini in infrastrukturi. Turčija je pomembna gospodarska sila v regiji: je država z velikim bogastvom, močnim kmetijstvom in industrijo, obenem pa poceni delovno silo, kar pomeni konkurenčnost pri proizvodnji. Turčija ima velike možnosti za sodelovanje s Hrvaško, pripravljena pa je tudi izdatno pomagati pri obnovi Bosne in Hercegovine. Veleposlanik Selahattin Alpara je predavanje končal z zelo optimističnimi mislimi. Po njegovih besedah ne smemo pozabiti, da je skrivnost trajnega mira in varnosti v regiji tesno povezana z gospodarskim razvojem in blagostanjem narodov.

Predavanji smo pripravili v sodelovanju s Koordinacijo hrvaških društev prijateljstva.

Darko Šonc

VIKI GROŠELJ ZNOVA V SLOVENSKEM DOMU

V Slovenskem domu je bilo 28. oktobra lani predavanje **Vikija Grošlja** z naslovom "Manaslu, gora smrti, zmagoslavja in spomina".

Namaste je nepalska beseda za dobrodošel, kako je kaj, upam, da te bom kmalu videl... Tako Nepalci pozdravljajo znane in neznanke, v Slovenskem domu pa bi radi enako pozdravili imenitnega gornika Vikija Grošlja, ki nam je prinesel to besedo in ki zelo rad pove, kje je hodil, v katere daljave in višave je bil zagledan. Poslušamo ga z velikim zadovoljstvom in smo

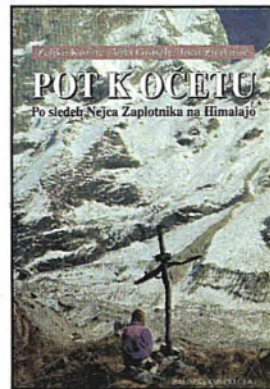

ponosni na njegove uspehe, posebej pa smo veseli, ker velikokrat pleza s hrvaškim junakom **Stipom Božičem** iz Splita. Na predavanju smo slišali zgodbe o treh poteh na Manaslu. Do-

mačini verjamejo, da se na vrhu te gore sestajajo duhovi in da se jih ne sme vznemirjati. Beseda manasa pomeni "duh". Viki Grošelj nam je povedal, da je Manaslu tudi gora smrti, saj so se na njej smrtno ponesrečili nekateri naši junaki. Izkušeni himalajec Viki nam je dogajanja prikazal brez patetike, resnično, obenem pa zanimivo. Bili smo pretreseni z nesrečo in pogrebom **Nejca Zaplotnika** ter s pripovedjo o poznejšem potovanju k umrlem očetu, a tudi navdušeni od pogledih in opisih nepalskih in himalajskih lepot. Na predavanju smo videli fotografijo, ki je nastala tik pred nesrečo, ki jo je doživela splitsko-ljubljanska odprava leta 1983, ko sta se pod ledenim plazom ponesrečila **Nejc Zaplotnik** in **Ante Bučan**.

Viki je trikrat hodil po isti poti proti Manasluju, v Katmanduju pa je bil vsaj dvajsetkrat. Tam je kot doma. Ko nam je prikazoval diapozitive in ko smo poslušali opise, smo se počutili, kot da skupaj hodimo po Katmanduju, opazujemo Nepalce, njihove življenjske navade. Hitro smo se seznanili z mestom, ulicami, trgi, barvami, spominki, prenočišči, budističnimi hrami, vsevidnimi Budovimi očmi, menihi, Hindujci, histeričnimi svetimi opicami, sežiganjem umrlih ob reki Bagmati. V mislih smo obrnili molilni mlinček in zapihali v molilne

zastavice. *Om mani padme hum.* Veter piha in moli sveta besedila namesto budistov ali pa nas vseh... Prisluhne mo zgodbi o jetiju, ki ga še nihče ni videl. Jeti je očitno zelo gibčna zadeva in prava vaba za turiste. Hoteli pri Pokhari imajo posebne terase za ogled najbolj svete gore Machapuchare. Ta gora je imenitna po lepoti in obliki. Je pravi himalajski Matterhorn in ni čudno, da tam spijo bogovi. Nekatere razdalje se premagujejo z avtobusi, včasih pa popotniki pomagajo avtobusu. Po večini pa je treba iti peš. In to dneve in dneve navzgor, pa tudi navzdol, po deset ur na dan. V kratkem se zamenjajo štirje letni časi. Pragozdovi, gorske reke, slapovi, viseči mostovi, vratolomne poti, riževe terase, sveto drevo pipal, božična roža, samostani, slikovite vasi, šerpe, nosači in kuharji, otroci, dekleta, veselje do življenja in veličastni razgledi na okolje in planinske vrhe.

Silvester Fišter

SLOVENCİ V HRVAŠKEM ŠPORTU

Šestnajstega decembra smo spremljali zanimivo predavanje o slovenskih športnikih in športnikih slovenskega rodu, ki so delovali v hrvaških športnih organizacijah. Očitno je **Vilko Luncer** pravi človek za tako predavanje, saj se je s športnim novinarstvom ukvarjal že od srednješolskih let, spremljal je dogajanja na sedmih olimpijadah (od Meksika 1968 do Calgaryja 1988) ter na več kot sto svetovnih prvenstvih in Balkanijadah, bil pa je tudi dolgoletni glavni urednik SN. Je dober poznavalec raznih športnih panog: atletike, smučanja, biciklizma, tenisa, namiznega tenisa, olimpizma, sociologije športa...

Neverjetno dolga je vrsta slovenskih športnikov v raznih športnih disciplinah. Na predavanju je bilo omenjenih kar 35 priimkov, med katerimi so nosilci olimpijskih medalj, evropskih in državnih prvenstev ter rekordov.

Zanimivo je, da sodelovanje slovenskih in hrvaških športnikov sega v sedemdeseta leta minulega stoletja, ko so se družili slovenski in hrvaški Sokoli ter planinci na skupnih izletih. Tako je Luncerjev praded **Dane Hermann** iz Zagreba postavil prvo planinarsko zastavo na Plešivici že leta 1875. Sodelovanje športnikov obeh držav se nadaljuje tudi danes, tako med slovenskim in hrvaškim olimpijskim odborom, kot tudi med najmlajšimi športniki (Janica Kostelić in slovenski smučarji). O Slovencih v Zagrebu je **Miroslav Krleža** v pogovoru z Enesom Čengićem dejal: "Svaki je peti Zagrepčanin bio slovenskog porijekla. Slovenci slabo nauče govoriti hrvatski jezik, ali vrlo rado hrvatuju ..." Po predavanju se je nadaljevalo prijetno druženje z nekdanjimi športniki - člani Slovenskega doma in povabljenimi gosti.

Marijan Horn

UMETNOST JE KOT POŠTENOST: BESEDE NISO NIČ, DEJANJA PA VSE

Zagrebski Slovenci, zbrani v Slovenskem domu smo imeli 18. novembra lani izjemno čast in veselje videti prelepo razstavo slik **Irene Polanec**, njene bleščeče in večne Eve, o katerih smo lahko le sanjali. Počastila nas je tudi sama avtorica, v svetu slavna slovenska slikarka, Slovenka leta 97. Poslušali smo tudi **Terezo Kesovijo**, dolgoletno Irenino prijateljico. Zapela je nekaj prav lepih pesmi s svojim svežim in zvonkim glasom.

Irena Polanec se je rodila v Mariboru, kjer še danes živi in ustvarja. Večino svojega ustvarjalnega časa preživi v Parizu, kamor je odšla ravno iz Zagreba, kjer je končala gimnazijo. Tedaj še zelo mlada in neveljavljena slikarka si je Pariz izbrala za mesto umetniških snovanj, upanj in samopotrditve. V Parizu je ostala kar 20 let. Delala je, garala in se počasi dvigovala. Sama pove, da je bila to trnova pot. Dvigneš se počasi, kot po planinski stezi, kjer so možni tudi padci, celo smrtonosni, ampak, ko prideš na vrh, je pogled tembolj veličasten.

Ustvarjanje Irene Polanec sloni na treh barvah. Črna - barva brezna, pogube in smrti. Rdeča - barva moči, ljubezni, a tudi vojne. Zlata - barva zmagoslavja, krona vsega. Zlata je barva oltarja, posvečenega prostora. Zlati so tudi okvirji soproga **Bojana**, ki še bolj poudarjajo umetniški izraz Ireninih slik Večne Eve. Njen ciklus "Večna Eva" sestavlja zbirka

portretov, ki razkrivajo širok spekter različnih psihičnih stanj in reakcij, ki jih doživlja avtorica ali katerakoli "večna Eva" in ki se pogosto skrivajo za poudarjeno lepim videzom (kot je Irena sama). Česar slikarka ne doseže z izrazom oči, z gibi obraza ali rok, nadomestijo simboli. To so sadeži, ponavadi jabolka, školjke. Takšna simbolična dekoracija daje slikam pravšnjo mero erotike. Slikarka Irena Polanec razstavlja po vsem svetu. Pariz, London, New York, Los Angeles, Tokio, Milano, Zuerich, Monte Carlo, Muenchen, Dunaj in zdaj Slovenski dom Zagreb. Sodeluje z mnogimi galerijami po Evropi in je članica mnogih umetniških združenj in akademij. Je prva in edina Slovenka, ki so jo leta 1979 sprejeli na Salon. Je dobitnica vrste priznanj. Med drugimi je za izjemen prispevek k ugledu francoske kulture dobila zlato medaljo častne komisije Le merite et Devovement France, veliko nagrado pokrajine VAR (francoska Azurna obala), bronasto medaljo za slikarstvo akademskega združenja "Arts - sciences - lettres", Francoska nacionalna zveza za kulturo ji je dodelila nagrade Sodobni ustvarjalec, Grand Prix zlato medaljo za

slikarstvo, nagrado Zlata slika Francije ter zlato medaljo z roseto Solidarite' Culturelle Francaise za razstavo v Les Arcsu sur Argens. Ob izteku tisočletja so v Franciji izdali knjigo Femmes artistes d'hier a aujourd'hui, ki govori o petsto letih ženskega slikarstva. Knjiga predstavlja slikarke, ki so in ki bodo, po mnenju pariških kritikov, zapustile sled v zgodovini likovne umetnosti.

Med njimi je tudi Irena Polanec, edina slikarka iz Slovenije. Med druženjem z Ireno Polanec smo izvedeli za njeno drugo ljubezen - publicistiko. Z znamenitim francoskim pisateljem in dolgoletnim direktorjem največjega francoskega dnevnika "Le Figaro" **Louisom Pawelsom** je soautorica knjige "L'Arche de Noe", ki govori o izvorni likovni umetnosti. Z vrsto razstav, ki jih je imela po Sloveniji, je navdušila tudi slovensko občinstvo. V reviji Jana je bila izbrana za Slovenko leta '97. Za ta časten naziv se je potegovalo 15 izjemnih žensk. Irena je dobila 6.247 glasov, sledila pa ji je pisateljica **Desa Muck** z 2.371 glasovi (seveda bi bilo v Slovenskem domu lepo videti in slišati tudi njo!)

Večne Eve in Slovenka leta so bile resnično med nami. Zato lahko še enkrat rečemo: Irena, "Iz sveg ti srca fala". Hvala za umetniško doživetje, za lepoto slik in resnično kulturno doživetje. Naj mi drugi umetniki ne zamerijo, ampak prepričana sem, da so bile Večne Eve Irene Polanec umetniški vrhunec leta 1998 v Slovenskem domu.

Katarina Furjan

POUK SLOVENSKEGA JEZIKA - O ZIMSKIH RADOSTIH

Zima. Dolgo pričakovano letno obdobje se konačno začelo. Ampak zima ni prava zima, če je ne preživite na snegu, oziroma na smučanju. Ker nisam u skupini od 140 000 (ali celo več) naših "buržuj-skih" sodržavljanov (po besedah našega Vrhovnika in Očeta Domovine) kateri si lahko privoščuju smučanje od Crans Montane do Aspene bil sam "osojen" na domačo ponudbo. Skromno študentsko življenje (kronični deficit denarja) in prosti čas omejen z ispitnim rokimi na fakulteti pogajali so vikend ali enodnevna smučanja na Krvavcu, Rogli na žalost tudi na zagrebškem Sljemeni. Pri smuku na Krvavcu je bila prava premija prema zelo dragom Sljemeni, katero naše mestne oblasti tako kvalitetno obdržavajo da to sploh ni možno zaupat. Vsaki svoboden dan, brez obligacijah/obvez sam poskušal izkoristiti na smučanju z dužbo in družino najpogostejše na Krvavcu. RTV Krvavec je od Zagreba oddaljen okoli 150 kilometrov in dostopno je že za dve uri normalne vožnje avtom. Najlepše smučišče v Sloveniji (moje mnenje) ima zelo ugodne cene tako da študentsko-dijaška celodnevna vozovnica stane 3000 SIT, a otroška je še cenejša. Gneču na žlicnicah praktično ni možna, ljudje so zelo prijazni, a vreme je zelo lepo in sončno (90 % dni smučarske sezone). Če so smučar ali izletnik utrujeni od našeg nacioanlnog športa številka 1., začeli okrepiti v gostilnah in kočah bo ponujen z autohtonimi slovenskimi jedimi kot so: burek (več vrst), srbski pašulj, čevapi, nabodalo ... Razen te kulinarske polucije je navzočo tudi glasbeno onesneženje v obliki američanske RAP in hrvaške pseudofolk a la Dražen Zečić glasbe, ki para ušesa v tem prekasnem pejazhu nedolžnim ljudjem. Ampak vseeno bom tam spet prišel pa če tudi bo "pihal" "Vjetar s Dinare".

Hrvoje Kopasič, učenec 3. skupine pouka slovenskega jezika

NAŠA PLAKETA RADIU BREŽICE

Radio Brežice je lani prižgal 35. svečko. Pričelo se je 28. oktobra leta 1963 ob 9. uri dopoldne na valovni dolžini 1584 kilohercov. Bil je ponedeljek in praznik občine Brežice. Uradne otvoritve prostorov radia se je udeležilo veliko lokalnih radiovednežev. Celih 20 let je radio deloval v treh prostorih - sprejemnici, napovedovalnici in snemalnici. Najprej se je oglašal ob nedeljah popoldne in danes od 5. zjutraj do 22. ure zvečer. Dojenček je torej zrasel v človeka, ob boku pa so mu ves čas stali v glavnem zagnaneži - od napovedovalcev, moderatorjev, novinarjev, tehnikov do urednikov, ti so bili **Alojz Pihler, Bogo Javornik, Vlado Podgoršek, Franci Hedl, Srečko Zore**, nazadnje **Irena Ulčar in Lidija Kostevc**. Prvi tehnik je bil **Ljubo Šteger**, prvo mesto napovedovalke pa je dolgo časa pripadalo **Boženi Češnovar - Zorko**. Vsak izmed njih, prav tako mnogi neimenovani, so dali težu programu in s svojim "esprijem" privabili poslušalce s Krško-brežiškega polja in še mnogo dalje, saj se nam v program oglasijo poslušalci iz Novega mesta, Kočevja, Zasavja, Ptujja, Zagreba ... Zdajšnji radijci smo 35. jubilej obeležili s prireditvami od 20. do 26. oktobra.

Otvoritveni večer je pripravila **Natja Jenko Sunčič** z literati Žarka, ki so pisali na temo radia, prireditev so popestrili izjemni glasbeniki, udeležil pa se ga je tudi predsednik Kulturno-prosvetnega društva Slovenski dom Zagreb **Darko Šonc**. Natja Jenko Sunčič je izročil zahvalno plaketo, ker je kot pobudnica z delavci in poslušalci Radia Brežice leta 97 zbrala 1011 knjig za Slovenski dom v Zagrebu. Ropot studio Marketing je organiziral večer in noč za poslušalce radia s slovenskimi in hrvaškimi pevci zabavne glasbe in slavno Radijsko uro v režiji slovenskega igralca, Krčana po rodu, **Slavka Cerjaka**, ki je bila prerez minulega dela na radiu. Današnji Radio Brežice deluje na oglaševalskem trgu v zaostrenih razmerah kot družba z omejeno odgovornostjo. Svoj materialni položaj si mora utrjevati v konkurenci že obstoječih in na novo nastajajočih komercialnih medijev. Radijci si želimo ohraniti tradicionalno podobo "ljudskega" ali "družinskega" radia in omogočiti poslušalcem potrebno informiranost na političnem, kulturnem, športnem, gospodarskem in zabavno-glasbenem področju z možnostjo kontakta na vseh naštetih. Radio Brežice oddaja na frekvencah 88,9 in 95,9 MHz, radijci pa smo posebej veseli, kadar se nam oglasijo rojaki iz Hrvaške in nam povedo, da nas poslušajo. Na poti v 35 letno delovanje Radia je direktorstvo prevzel **Peter Špiler**.

Natja Jenko Sunčič

KONCERT NONETA CERTUS IZ MARIBORA

V Slovenskem domu je 23. decembra lani gostoval znani vokalni ansambel NONET CERTUS iz Maribora, ki je priredil samostojni koncert umetnih, narodnih, sakralnih in božičnih pesmi za predpraznično razpoloženje. Nastop je bil za številne poslušalce velik umetniški užitek, saj so člani noneta celotni program odpeli s posebnim veseljem in v želji, da njihovi rojaki v Zagrebu začutijo slovensko besedo in pesem, ki v njihovi notranjosti ne sme nikoli utihniti. Nonet Certus je glasovno in strokovno zelo dobro sestavljen, kar omogoča njegovo izenačenost in zelo lepo in skladno zvočnost. Prisotna je bila zelo dobra izvedba vsake pesmi z veliko notranjega občutja. Na splošno je bilo pri vsaki pesmi opaziti dobro izbran tempo, ritem, dinamiko, agogiko in dikcijo, kar vse tvori kvalitetno umetniško interpretacijo. Moram omeniti zelo dobre soliste z lepimi glasovi z veliko dinamike in muzikalnosti, pa tudi celotno skupino, ki se glasovno izvrstno ujema. Zelo lepo oblikovane fraze in njihovo dobro izpete končnice tvorijo umetniško celoto. To je rezultat poznavanja vokalne tehnike, posebno pravičnega dihanja in dobre, pravilne izgovorjave. Poslušali smo torej izvrstno skupino, ki lahko kvalitetno izvaja in širi slovensko vokalno glasbeno bogastvo v domovini in po svetu. Posebno priznanje zasluži umetniški vodja in dirigent **Franci Divjak**, ki strokovno zelo dobro pozna vse elemente vokalne glasbenosti. Upam, da nas bo Nonet Certus iz Maribora še kdaj obiskal in razveselil s svojim petjem, nam/prinesel še veliko umetniškega užitka in nas povezal z našo lepo in drago Slovenijo.

Prof. Josip Klepac

PREDAVANJE DOKTORJA MIRNIKA

V polni dvorani Slovenskega doma je 20. januarja predaval naš ugledni član, doktor kemičnih znanosti, univerzitetni profesor **Mirko Mirnik**. V predavanju nam je odkril zanimive podrobnosti o germanizaciji Slovencev v devetnajstem in na začetku dvajsetega stoletja. Videli smo krstne liste, šolska spričevala, občinske listine in poštne odločbe od leta 1822 do 1918 za Celje in okolico. Dokumenti kažejo, da je bila germanizacija najbolj trda na pošti, saj so vsi dokumenti pisani v gotici. Predavanje se je začelo s predvajanjem dragoce-nega tonskega posnetka slovite hrvaške operne dive **Zinke Kunc**, ki je v lepi slovensčini odpela našo znano pesem Gorčez Izaro. Doktor Mirnik je priznal, da je bilo to njegovo prvo predavanje v slovenskem jeziku in prvo, ki ni povezano z njegovim stroko - kemijo. (Spi)

POSLOVILI SMO SE OD STAREGA LETA

Kot po navadi smo prihod novega leta praznovali še v starem letu: 30. decembra, ne pa na Silvestrovo. Zabavala nas je "skupina" iz Slovenije, iz okolice Sevnice ali Brestanice, ki je bila najeta en sam dan prej... Nastopil je samo solist **Branko Sotošek**, ki pa je z instrumenti in napravami zvenel kot cel orkester! Predsednik društva je zadnji dan najel še enega izvajalca, in sicer iz domačih krogov! To je bil S., ki se je že izkazal v vlogi škofa za Martinovanje in Božička za otroke. S. je - ne bodi len - na hitro ustvaril skeč "Kdo je oče". Zgledoval se je po "Brankovem orkestru" in napovedal novo vrsto gledališke umetnosti "multi-mono dramo". Sam je odigral šest vlog, predstavil se je kot režiser in avtor besedila. Scenografijo pa je prepustil domišljiji gledalcev. Pravijo, da uspešno.

Občinstvo je ostrmelo, ko je S. ob koncu svojega programa napovedal Trio KPJ. Nekateri so menda kar zbežali iz dvorane. Trio KPJ so bile **Katarina, Polona** in **Jelena**, ki so vlogi ženske žirije izbrale "najčlana" Slovenskega doma za leto 1998. Prebrale so zelo duhovite kriterije ocenjevanja. Najčlan je postal **Silvin**. Dobil je na pergamentu zvito diplomu, namesto pokala pa "zlatno jabolko". Za drugega "naja" so razglasile **Marijana**, dolgoletnega priljubljenega voditelja prireditve "V petek se dobimo". Za nagrado je dobil "srebrno pomarančo". Tretji je bil večni kavalir, čebelar, ki rad pomaga z nasveti iz svoje stroke, priljubljeni član, ki je vedno pripravljen za zabavo in veselje... Trio KPJ je vse njegove vrline duhovito opisal, na recimo nekšen negativen način, namesto bronastne medalje pa pripravil limono, z besedami "da je tako in tako dosti sladke". Na navdušenje vseh bil je to - kdo drug kot - **Medeni**. Posebno darilo, verjetno, kot "naj-naj" je dobil predsednik **Šonc**. Po plesu ob izvrstnem igranju "ansambla" Branko, so ob polnoči počili šampanjci! Nazdravilo se je "novemu - staremu" letu. Marijan je nastopil z novo pesmico, s katero se je zahvalil za nagrado. Čestital je tistim, ki so godovali, ter "novostarletnem" slavljenču in mu - kot novorojenčku - podaril steklenico otroškega brezalkoholnega šampanjca. Čestitkam se je pridružil Branko, ki je prvemu in drugemu "naju" podaril zgoščenko ansambla Ivana Puglja "Noč je za vse". In noč se je resnično nadaljevala veselo za vse!

S. Ernest

SVEČANO MARTINJE UZ VINA ANDERLIČ

Kao i svaki puta znatizeljno smo prelistavali još "vrući" Novi odmev, a glavni urednik časopisa kratko se osvrnuo na određene sadržaje. Nismo baš bili strpljivi jer nas je čekalo mlado vino obitelji Anderlič. Naši mališani su nagrađeni za uspješno rješenje križaljke u prošlom broju Novog Odmeva. Po lijepom običaju "krštenja vina" 11. studenog imali smo posebnu priliku degustirati visokokvalitetna vina Vinogradniške kmetije **Anderlič** iz Maribora. Komentiranje poznatog enologa, stručnog poznavaoaca vina i tehnologije pripreve vina, otvorilo nam je nove vidike i saznanja o čarobnom napitku zvanom vino! Vinova loza uzgajala se već 3-4 tisuće godina prije naše ere, a k nama je prenešena za vrijeme Rimljana. Obitelj Anderlič uzgaja na 10 hektara vinograde gdje je posađena plemenita loza po najnovijim metodama i uz suradnju stranih i domaćih stručnjaka. Od visokokvalitetnih vrsta grožđa proizvode se ograničene količine vrhunskih vina. Njihova vina su na međunarodnim sajmovima dobila najviše nagrade za kvalitetu. Zlatna medalja dodijeljena je Tramincu, što se mogu sjetiti, no najbolje da pitamo gospodina Franca jer medalja je bilo puno. Svjetski poznati enolog dipl.ing. **Dušan Terčelj** upoznavao nas je s tehnologijom proizvodnje vina, te o velikom broju uvjeta i umijeća koje vrsni proizvođači vina moraju poznavati. Kvalitetu vina određuju stručnjaci organoleptički, kušanjem, tako da se određuje miris, okus, buke, no i kemijske analize imaju svoju važnost. Za kvalitetu nisu samo bitni uvjeti klime i tla uz vrstu loze, već i vrijeme berbe i način prerade grožđa, alkoholno vrenje i špremanje vina. Uglavnom se vina dijele na konzumna stolna vina s manjim sadržajem alkohola, i desertna vina s većim sadržajem alkohola i s manjom ili većom količinom neprovrelog šećera. Proizvode se također i pjenušava vina, šampanjci, posebnom tehnologijom za koje se specijaliziraju neki drugi proizvođači. Zrelo grožđe sadrži 55-85 % vode, do 30 % šećera (glukoze, fruktoze, manje količine saharaže), 0,5-1,4 % organskih kiselina (vinske, jabučne i dr.), 0,15-0,9 % bjelančevina, 0,3-1,0 % pektina, 0,3-0,5 % vitamina (A, B1, B2, B6, C itd). Na obroncima Meljskog hriba i Pekla uzgaja obitelj Anderlič visoko vrijedne sorte vinove loze. Kao vješti podrumari proizvode visokokvalitetna vina od kojih smo probali: Laški rizling, Renski rizling, Beli pinot, Sivi pinot, Sauvignon, Chardonnay, Rumeni Muškat, Muškat Otonel, Traminac ... Da smo barem bili tiši i pokazali više znatizelje za jako zanimljivo izlaganje gosp. Terčelja, ne bi danas osječali krivicu da smo se pokazali kao obični ... konzumenti alkohola. Vrijedna je uzrečica "Pij malo, pij dobro" koju bi uvijek trebali imati na pameti. Tako dobro vino se rijetko može naći, a još rjeđe i platiti. Obred krštenja vina obavio je njegova presvetlost škof Slovenskog doma, gospodin Silvin. I onda smo pili, pili ...

Jelena Balent

INDIJSKI VEČER

Za naše člane smo 15. decembra pripravili predavanje z naslovom Slike in zvoki Indije. Predavanje nam je omogućilo, da to eksotično deželo spoznamo kar iz Slovenskega doma. Najprej smo si ogledali video film, ki nam ga je posodilo indijsko veleposlanstvo. Zelo zanimivo je bilo videti pripoved o življenju in glasbi znanega indijskega virtuoza na sitarju. Igranje na stiarju je zelo zahtevno in čisto posebno. To glasbilo je imelo velik vpliv na tehniko igranja rok kitaristov. Drugi del filma je govoril o indijskih "čarovnikih". Ta dejavnost ima zgodovinsko tradicijo v Indiji in je zelo priljubljena. Da bi obiskovalcem še bolj pestro približali indijsko kulturo in običaje, nam je plesalka **Say Lak-**

smmi odplesala klasični indijski ples Bharaty - ram. Zelo imeniten nastop so imeli tudi člani glasbene skupine, ki so nam izvedli "venček" indijskih pesmi. Navdušili so celo dvorano, ki je zaploskala v ritmu.

Darko Šonc

V PETEK SE DOBIMO

Po bolj klavnem oktobrskem prvem petku je bilo novembrsko srečanje tako, da so se nekateri nasmeljali do solz. Voditelja sta izvedla smešnico na temo izbira miss Hrvaške. Predstavila sta se v ženski lalsulji in z lento z napisom miss ter se na svoj način

prerekala, katera je prava miss, katera pa njena prva spremljevalka. Smešnice so zaznamovale tudi naslednje petke. V decembru na aktualno temo izplačila pokojnin in Zagrebške banke. M. je izvedel smešnico na play-back, pripravljeno po besedilu **Zorana Š.** Repliral je mlajši kolega S. s panojem ženskih fotografij in predlogom, da naredi smešnico o play-boyu.

Posebnost prvega petka v januarju, ki je bil pravzaprav drugi petek v letu 1999 (prvi petek je bil na novo leto), je bila ta, da so v programu sodelovali sami slavljenci. Začelo se je s klavirsko točko slavljenca **Mutimira Bibice**. Odigral je skladbe, značilne za Avstrijo neposredno po drugi svetovni vojni (skladba iz filma Tretji človek), med vojno (pesem Lili Marlen) in pred svetovnimi vojnami (Straussov Dunajski valček). Na melodije valčka sta v dvorano s svojima hčerkama priplesala voditelja, ki sta imela na klobuku napis Srečno 1999. Nato se je vmešal **Slavko Kramar** s čestitko in darilom za voditelja - dobila sta dve knjigi s šalami, da bosta imela literaturo za programe prvih petkov. **Đurđica Miketa** je povedala dve svoji pesmi. **Zvonko Becker** - nekdanji član znanega in priljubljenega orkestra ustnih harmonik Branka Kralja - je igral na ustno harmoniko. **Silvin** je prebral nekaj svojih aforizmov. Na koncu je 19-letni **Miran Gosta** s sestrično **Vanjo Korkut** zaigral in zapel svojo skladbo na svoje besedilo "Kraj tebe". Program slavljencev je bil sprejet z veliko simpatijo in je bil nagrajen z dolgim ploskanjem. Potem so bili povabljeni januarski slavljenci, da spregovorijo nekaj besed. Vsi so sproščeno govorili, v glavnem so izrazili željo, da se takšni večeri nadaljujejo, poudarili pa so tudi, da se počutijo kot v svojem drugem domu. **Marija Hanžek** je z intonacijo dosegla, da so vsi v dvorani zapeli. Zadnji, ki je dobil mikrofón, da nekaj spregovori, **Tone Vrbnjak** pa je samo nestržno zavpil: "Čakam šampanjec!" In počil je šampanjec. Zapelo se je Kol'ko kapljic, tol'ko let. Nekateri so hitro spraznili kozarce, da se jim natoči več pijače, da bi bilo več kapljic! Upamo, da se bo domače družinsko ozračje nadaljevalo v celem letu 1999.

S. Ernest

VELIČASTNA PROSLAVA SLOVENSkih DRUŠTEV V SPLITU

Zveza slovenski društev na Hrvaškem je 5. decembra pripravila proslavo 50. obletnice Splošne deklaracije o človekovih pravicah ter 7. obletnice mednarodnega priznanja Republike Hrvaške in Republike Slovenije. Prireditev smo pripravili pod pokroviteljstvom in s strogo namenskim sredstvi hrvaške vlade in njene urada za manjšine. Proslava je potekala v Splitu, mestu, kjer deluje slovensko društvo Triglav, ki je sprejelo kandidaturu za izpeljavo tega enkratnega in pomembnega dogodka.

Proslava se je začela že v juturnjih urah, ko je bila v prostorih društva Triglav odprta razstava idrijskih čipk. Vse razstavljene čipke so izdelale marljive članice čipkarskega tečaja, ki ga društvo Triglav že nekaj let organizira v svojih postorih. Na otvoritvi razstave sta bila tudi državna sekretarka Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu **Mihaela Logar** in predsednik komisije Državnega zbora za Slovence v zamejstvu in po svetu **Marijan Schiffrer**, ki sta v Split prišli že dan prej, da bi se seznanila z delovanjem društva Triglav. Pred slovensko akademijo je bila v predverju Doma hrvaške vojske Lora odprta razstava slik članov slovenskih društev. Razstavo je odprl **Gus-**

tav Zupan. Akademija se je začela s himnama, ki sta jih zapela pevska zbora društev Bazovica z Reke in Triglav iz Splita. Pred polno dvorano, pred uglednimi gosti iz javnega in političnega življenja Splita sta spregovorila državna sekretarka Logarjeva in podžupan splitsko-dalmatinske županije **Ante Nosić**. Zbora z Reke in Splita sta izvedla posebej pripravljen pevski program, ki se je končal s skupno izvedbo venčka slovenskih pesmi Trije fantje špilajo. Slovesnost so z nastopom obogatili sopranistka **Božena Svalina**, klaviristka **Vesna Garin** in harmonikar **Nikša Lendić**.

Člani Slovenskega doma iz Zagreba se zaradi slabega vremena in zametov na cesti niso mogli udeležiti proslave. Čeprav so se že zbrali v avtobusu in se napotili v Split, so morali ostati v Zagrebu, zaradi česar je bil program prikrajšan za njihov nastop. Morali bi nastopiti igralec **Bobi Josip Marotti**, pevski zbor in povezovalc cele prireditve **Ivica Kunej**. Na srečo je bil v Splitu kot gost tudi **Vlado Ravnikar**, ki je kot "stari maček" in kulturnik prevzel vodenje cele prireditve. Po akademiji je bil pripravljen sprejem za vse obiskovalce in člane društev, ki so sodelovali v pogramu. Ob kozarcu vina sta zopet zazveneli slovenska pesem in beseda.

Prireditev ob obletnici ljudskih pravic in mednarodnega priznanja Hrvaške in Slovenije se je žal - zaradi izjemno slabega vremena - iztekla brez članov Slovenskega doma iz Zagreba, ki pa so bili v mislih in s srcem s svojimi rojaki iz splitskega Triglava, reške Bazovice in šibenskega društva Dr. France Prešeren. Kako dolgo bomo čakali novo priložnost, da se vsi srečamo na enem mestu?

Darko Šonc

SVET NACIONALNIH MANJŠIN REPUBLIKE HRVAŠKE

Seja Sveta nacionalnih manjših Republike Hrvaške je bila 2. december 1998 v Židovski občini Zagreb. Navzoči so bili predstavniki vseh nacionalnih manjšin na Hrvaškem, razen italijanske, ki še ni članica Sveta. Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem predstavlja predsednik **Darko Šonc**, občasno pa tudi podpredsednik **Franc Strašek**. Predsednica Sveta **Sanja Tabaković** je povedala, da bo decembra seja *Venecijanske komisije*, da bo za sejo pripravila referat v angleškem jeziku in da bo na seji v imenu Sveta sodeloval tudi podpredsednik **Jaroslav Vojta**. Po širši razpravi je svet to odločitev soglasno podprl. V referatu bodo sprožena tudi naslednja pereča vprašanja: spremembe in dopolnila ustavnega in volilnega zakona ter spremembe in dopolnila zakona o društvih. Referat omenja nujnost, da hrvaški državni sabor sprejme posebni zakon (*lex specialis*), ki bi obravnaval in normiral celotno problematiko nacionalnih manjšin v Republiki Hrvaški. V razpravi o vsebini referata sta aktivno sodelovala tudi predstavnika slovenske manjšine **Šonc** in **Strašek**.

Naslednji sestanek Sveta je predsednica **Sanja Tabaković** sklicala 16. decembra, po vrnitvi s seje *Venecijanske komisije*. Povedala je, da je bil njen referat zelo odmeven in da je dobil prednostno mesto: sprva je bil uvrščen pod 9. točko, nato pa so ga uvrstili na sam začetek dnevnega reda. Navzoči so z največjim zanimanjem pospremili del referata, ki govori o tem, da je Svet ustreznim hrvaškim organom že predlagal spremembe in dopolnila zakonodaje, ki se nanaša na nacionalne manjšine. Predlog sloni na ustavi Republike Hrvaške, Konvenciji o temeljnih pravicah in svoboščinah iz leta 1950, Evropski listini o regionalnih in manjšinskih

jezikih iz leta 1992 in Okvirni konvenciji o pravicah nacionalnih manjšin iz leta 1995. Republika Hrvaška je podpisnik vseh omenjenih mednarodnih listin.

Franc Strašek

VELEPOSŁANIK KOVACIĆ V SPLITU

Slovenski veleposlanik **Boštjan Kovačić** je konec oktobra obiskal Split. V prostorih slovenskega društva Triglav ga je pozdravil predsednik društva **Boštjan Kordiš**, člani mešanega pevskega zbora pa so izvedli krajši program. Veleposlanika **Kovačića** in slovenskega generalnega konzula v Splitu **Jožeta Hlepa** sta sprejela tudi splitsko-dalmatinski župan **Branimir Lukšić** in župan mesta Splita **Ivan Škarić**. Pogovarjali so se o možnostih krepitev sodelovanja med Slovenijo in Hrvaško na vseh področjih, še zlasti pa v turizmu in trgovini. Med obiskom v Splitu je veleposlanik **Kovačić** obiskal tudi uredništvo Slobodne Dalmacije.

(ds)

SLOVENSKI KONZULAT V SPLITU JE TREBA OHRANITI

V Sloveniji so se pojavili predlogi, da bi zaprli slovenski konzulat v Splitu, ki deluje od sredine leta 1995. V zvezi s tem je konec januarja poslanec Liberalne demokracije Slovenije **Davorin Terčon** na predsednika parlamentarnega odbora za mednarodne odnose **Jelka Kacina** naslovil javno pobudo za ohranitev konzulata. Njegova ukinitve bi imela neugodne posledice za skupnost Slovencev v Dalmaciji, neugodno pa bi vplivala tudi na dvostranske odnose s Hrvaško.

Terčon je zapisal, da je konzulat pomemben za številne slovenske turiste, ki v Dalmaciji preživljajo poletne dopuste, pa tudi za ohranjanje stikov s Črno goro oz. Zvezno republiko Jugoslavijo, s katero Slovenija še nima vzpostavljenih diplomatskih odnosov. *(sta)*

NADZORNI ODBOR ZVEZE SLOVENSKIH DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

Predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (NO) **Milan Grlica** je 28. oktobra sklical sejo z eno samo točko dnevnega reda: razprava o materialnem in finančnem poslovanju Zveze v dveh časovnih obdobjih - od ustanovitve Zveze 1991 do septembra 1996, ko je bil sedež Zveze na Reki in od septembra 1996 do konca leta 1997, ko je bil sedež Zveze v Zagrebu. Članom NO je bila celotna dokumentacija na voljo več kot mesec dni. Zato je bila razprava na seji vsebinsko argumentirana. Soglasno je bil sprejet sklep, da je bilo materialno in finančno poslovanje Zveze pravilno od njene ustanovitve do konca leta 1997. To je odgovor vsem tistim, ki so dvomili in se trudili, da bi članstvo in širša javnost prepričali o domnevnih nepravilnostih v finančnem poslovanju Zveze. Pomembno je, da Zveza pri izvajanju načrtovanih programov pomaga vsem slovenskim društvom, ki jih tudi finančno podpira.

Franc Strašek

ZAMEJSKI SLOVENCİ V DRŽAVNEM ZBORU REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik parlamentarnega odbora za Slovence v zamejstvu in po svetu **Marijan Šifferer** je 18. decembra 1998 v Državni zbor Republike Slovenije povabil predstavnike zamejskih Slovencev. Srečanja so se med drugimi udeležili predsednik Državnega zbora **Janez Podobnik**, zunanji minister

Boris Frlec, državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu **Mihaela Logar**, predstavnik Inštituta za narodnostna vprašanja Republike Slovenije dr. **Vera Kržišnik-Bukić**, slovenski veleposlanik v Zagrebu **Boštjan Kovačić** in kulturni ataše slovenskega veleposlaništva **Alenka Vipotnik**. Tradicionalnih srečanj zamejskih Slovencev so se doslej udeleževali samo predstavniki društev in organizacij iz Italije, Avstrije in Madžarske, tokrat prvič pa smo bili povabljeni tudi predstavniki Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in predsedniki slovenskih društev na Hrvaškem. Zvezo in zagrebški Slovenski dom sta predstavljala **Darko Šonc** in **Franc Strašek**, reško Bazovico predsednik **Marijan Keber**, splitski Triglav pa predsednik **Boštjan Kordiš**. V krajšem poročilu je predsednik Zveze **Šonc** navzoče seznanil s perečimi vprašanji, ki so jih predstavniki slovenskih društev na Hrvaškem že sprožili pri ustreznih or-

ganih, predstavnikovih Republike Hrvaške in nevladnih organizacijah. Poudaril je, da bo za rešitev nekaterih vprašanj potrebna vsestranska pomoč matične države Slovenije.

Franc Strašek

NOV PREDSEDNIK "BAZOVICE"

Vinko Žibert, dolgoletni predsednik Kulturno prosvetnega društva Bazovica na Reki in prvi predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem je 22. oktobra 1998 na seji upravnega odbora društva Bazovica odstopil s položaja predsednika Bazovice in delegata v Svetu Zveze slovenskih društev na Hrvaškem v Zagrebu. Upravni odbor je takoj po odstopu Vinka Žiberta za predsednika izvolil **Marijana Kebra** (dotedanjega podpredsednika), za podpredsednika in delegata v Svet zveze slovenskih društev na Hrvaškem pa **Draga Rizmana**. Rizmanovo imenovanje mora na svoji prvi redni seji potrditi še Skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem.

Franc Strašek

SVET ZVEZE SLOVENSkih DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

Predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc** je sejo Sveta Zveze sklical za 27. oktober 1998 v Slovenskem društvu "Triglav" v Splitu. V ospredju rasprave je bila priprava skupne oziroma osrednje proslave vseh društev, članic Zveze. Po obširni in temeljiti razpravi je bil sprejet sklep, da bo prireditev posvečena 50. obletnici sprejetja splošne deklaracije o človekovih pravicah in nacionalnih manjšinah, 7. obletnici slovenske državnosti in 7. obletnici hrvaške državnosti. Soglasno je bil sprejet sklep, da je organizator osrednje prireditve Zveza, njen izvršni producent pa društvo Triglav. Stroške osrednje proslave bo pokrila Zveza. Pokrovitelj proslave je Vlada Repu-

blike Hrvaške - Urad za nacionalne manjšine. V programu bodo s prispevki sodelovali člani Slovenskega doma iz Zagreba, Slovenskega društva Bazovica z Reke in Slovenskega društva Triglav iz Splita. Društvo Slovencev "Dr. France Prešeren" iz Šibenika bo sodelovalo na proslavi, toda brez posebnega prispevka. Po končani seji so se člani Sveta Zveze sešli s slovenskim generalnim konzulom v Splitu **Jožetom Hlepom** in ga seznanili z načrtovanim programom osrednje proslave vseh slovenskih društev na Hrvaškem. Zadovoljen s programom je obljubil pomoč pri kakovostni izvedbi načrtovane slovesnosti.

Franc Strašek

SIMPOZIJ O NACIONALNIH MANJŠINAH V REPUBLIKI HRVAŠKI

Muslimanski center v Zagrebu je v počastitev 50. obletnice Splošne deklaracije o človekovih pravicah in nacionalnih manjšin, 7. obletnice hrvaške državnosti in 7. obletnice državnosti BiH pripravil simpozij o nacionalnih manjšinah in o odnosu večinskega naroda in manjšin na Hrvaškem. Simpozija, ki je bil 13. in 14. novembra lani, sta se udeležila tudi predsednik in podpredsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, **Darko Šonc** in **Franc Strašek**. V zelo odmevnem referatu, ki je bil po oceni navzočih odličen temelj nadaljnjih razprav, je Šonc sprožil tri aktualna vprašanja: vrnitev Slovencev v preambulo hrvaške ustave, znanstvena argumentacija o avtohtonosti Slovencev v Republiki Hrvaški in problem nepremičnin, ki jih uporabljajo nacionalne manjšine v Republiki Hrvaški. Po koncu prireditve so ljubeznivi gostitelji predstavnika Zveze slovenskih društev na Hrvaškem povabili na ogled notranjosti zagrebške džamije, ki preseneča z lepoto, bogastvom in enostavnostjo prostora.

PRERAD DETIČEK: MOJSTER STARODAVNE HORNISTIČNE UMETNOSTI

Franc Strašek

"Svojom vrhunskom svirkom Prerad Detiček služi na čast samom rogu i fantastičnosti njegovi beskrajnosti u povijesti ljudskoga osluškivanja i slušanja zvuka, uvodeći ga u našu svijest kao nešto poželjno i srcu drago, kao nešto bez čega bi nam življenje bilo besmislenije i sivlje. A to je ono najviše do čega možemo stići kad zamenarimo potrošna dobra i kad, sami pod svemirom, otvorimo pitanja ljudske duše."

*akademik
Nedjeljko Fabrio*

S Preradom Detičekom smo se pogovarjali v dneh, ko je proslavljal 30. obletnico delovanja na Glasbeni akademiji v Zagrebu. Maestro je dolgoletni član Slovenskega doma in naš rojak, Mariborčan.

O svojem otroštvu in usodnih začetkih v Mariboru je Detiček povedal: "Rodil sem se leta 1931 v Zagrebu, vendar sem se še kot otrok s starši preselil v njihov rodni Maribor. Glasbene nadarjenosti nisem podedoval po starših; leta 1947 sem se čisto slučajno srečal z rogom. To so bila leta, ko se je težko živelo, ko zabave za mladino ni bilo in ko smo poleti lahko hodili samo na kopanje na Mariborski otok na Dravi ali pa na šolske plesne. Na mariborski gimnaziji sem maturiral leta 1951. Gimnazijski profesor glasbene vzgoje je dijake vprašal, če si kdo želi igrati pihalni instrument. Prijavili smo se vsi fantje iz prve klopi. Na razdeljevanje instrumentov smo zamudili, kar je bilo zame usodno: klarineti in trobente, ki so bile tedaj zelo priljubljene, so bili že razdeljeni in ostali so samo rogi. V učenju tega težkega instrumenta sem zelo dobro napredoval in že zelo mlad sem prišel v orkester. Sledil je študij na zagrebški Glasbeni akademiji, ki sem jo končal leta 1959 - kot prvi diplomirani."

rani hornist. Sledila je specializacija na Conservatoireu National Superieuru v Parizu.”

- Kako se je nadaljevala vaša glasbena kariera, ki so jo okronale tudi številne nagrade?

“Od leta 1953 do leta 1991 sem nepretrgoma igral v različnih orkestrih: v Zagrebški filharmoniji (nekdanji Državni simfonični orkester), v Simfoničnem orkestru HRT, Komornem orkestru HRT, Orkestru jugoslovenske radiodifuzije, orkestru Zagrebške opere. Dolga leta sem bil član Zagrebškega pihalnega kvinteta. Kot solist sem veliko nastopal z zagrebško, mariborsko, subotičko in ljubljansko filharmonijo, z Zagrebškimi solisti, pa tudi s simfoničnimi in komornimi orkestri Dubrovnika, Zagreba in Goettingena. Nastopal sem v večini evropskih držav in v ZDA. Prejel sem več pomembnih nagrad, med njimi dvakrat Nagrado Milka Trmina, Nagrado mesta Zagreba, Nagrado Vatroslav Lisinski, Nagrado Jugoslovanske radiodifuzije. Češka vlada mi je podelila Medaljo Bedrih Smetana.”

- Veliko ste se ukvarjali s pedagoškim delom.

“Od leta 1967-97 sem bil profesor roga, zadnji dve leti pa na Glasbeni akademiji v Zagrebu predavam komorno glasbo. Dva mandata sem bil prodekan in dva dekan na Akademiji. Štiri leta sem bil tudi profesor na Glasbeni akademiji v Sarajevu. Moji študenti so osvajali nagrade na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Sodeloval sem na vseh simpozijih za rog v Evropi, bil sem član raznih nacionalnih žirijev in predavatelj na dveh seminarjih za dirigente.”

- Kakšno glasbo skladatelji ustvarjajo za rog?

“Največ skladb za rog je nastalo v 20. stoletju. Glavni klasični skladatelji so Mozart, Hayden, Telemann, Vivaldi. Zelo malo je skladano v romantiki. Ko sem začel nastopati kot solist, so bile napisane samo tri krajše kompozicije hrvaških skladateljev. Zelo sam ponosen, ker je na mojo pobudo nastala vrsta kompozicij: pet koncertov za rog in orkester skladatelj Baranovića, Bjelinskega, Kuljerića, Miletića in Šuleka, sonate za rog in klavir, za rog in orgle, rog in godalni kvartet, rog in violino ... Štejem si v čast, ker je večina teh kompozicij posvečenih meni.”

- Kakšno glasbilo je pravzaprav rog?

“Rog je najbolj naraven inštrument na svetu, saj je on sam del narave. Rog je “pihal svoje” že mamutom in lopatastim jelenom v kvartaru, pozneje v starem Egiptu, Mezopotamiji in Asiriji, v Indiji celo dva tisoč let pred krščanstvom, v nordijskih gozdovih in pozneje v starorimskem cirkusu in na bakanalijah... če renesansnih lovov in večglasnega igranja lovcev na corno da caccia niti ne omenjamo.

Današnji koncertni rog je za učenje zelo težak inštrument že s tehnične plati: imate tri tipke - ventile, s katerimi morate dobiti tri in pol oktave, od najbolj globokih do najvišjih tonov. Vse to se doseže z ustnicami in dihanjem, za kar pa je potrebno dosti vaje. Velik orkester potrebuje najmanj šest hornistov. V zagrebških orkestrih jih je dovolj, manjkajo pa v Dubrovniku, Osijeku in Splitu. Vojna in današnje stanje na Hrvaškem sta naredila svoje in na žalost je sedanja generacija hornistov na odhodu.”

- Poskrbeli ste za zapise za prihodnost.

“V svoji glasbeni karieri sem posnel pet LP plošč, za potrebe radia pa celo standardno literaturo za rog in pihalni kvintet. Leta 1996 sem posnel CD s koncerti za rog skladatelj Šuleka, Baranovića, Kuljerića in Bjelinskega, leta 1997 pa Antologijo hrvaške glasbe za rog skladatelj Klobučarja, Lhotke, Bjelinskega, Matza, Miletića, Markovića in Cossetta.”

- V Hrvaškem glasbenem zavodu je bila 25. oktobra proslava ob 30. obletnici vašega dela na Glasbeni akademiji.

“Hrvaškemu komornemu orkestru s solisti je dirigiral Pavle Dešpalj. Na koncu programa je nastopilo 27 hornistov v uverturi Beethovnevega Egmonta v priredbi Anđelka Klobučarja. Med njimi sem bil tudi jaz kot slavljenec, na žalost pa ni bilo nobenega slovenskega hornista. Razveselila me je prisotnost članov Slovenskega doma, ki so mi iskreno čestitali. Zelo mi je žal, ker se povabilu ni odzval nihče iz slovenskega veleposlaništva. Razveselil bi me vsaj telegram ali šopek rož...”

- Ste dolgoletni član našega društva.

“V Slovenski dom sem se včlanil že kot študent leta 1951. Priljubljeni “Slovenac” je bil dolga leta kulturno shajališče Zagrebčanov - tako Slovencev kot Hrvatov. Redno smo hodili na plesne in družabne prireditve v Slovenski dom. Pozneje sem tja zahajal manj, saj ni bilo časa: delo od jutra do večera, koncerti, gostovanja...”

- Poznate Novi odmev?

“Pozdravljam zamisel o izhajajanju časopisa, kakršnega ponujate Slovincem na Hrvaškem in v domovini. Uredništvo pa pozivam: Novi odmev naj izhaja bolj pogosto.”

- Ali se strinjate, da so slovensko-hrvaški kulturni stiki vzorni?

“Sodelovanje v kulturi je dobro, želim pa si, da bi bilo tako tudi na ostalih področjih, posebej v politiki. Kulturno sodelovanje bi bilo lahko še boljše, če bi si bolj prizadevali za izmenjavo prireditev, še zlasti v glasbi. Glasba ne pozna meja! Rad se spominjam nastopov s slovenskimi kolegi, posebej z dirigentom Antonom Nanutom in Jožetom Falotom. Danes takih sodelovanj skoraj ni več.”

Polona Jurinić

MILA ŠIMIĆ, PREDSTOJNICA URADA ZA NACIONALNE MANJŠINE RH

SLOVENCİ NA HRVAŠKEM SO ZAVEDNI IN OSVEŠČENI

Urad za nacionalne manjšine deluje že od leta 1991. Kakšne so njegove naloge?

- Hrvaška je sprejela vse mednarodne dokumente, ki urejajo vprašanje manjšin, najvišje standarde pa je vključila tudi v ustavo in ustavni zakon o človekovih pravicah in svoboščinah ter o pravicah etničnih in nacionalnih skupnosti ali manjšin. Lani je vlada na pobudo našega urada sprejela dokument z naslovom Modeli uresničevanja etničnih pravic pripadnikov nacionalnih manjšin v Republiki Hrvaški. Modeli omogočajo integracijo pripadnikov manjšin in preprečujejo njihovo getoizacijo ali asimilacijo. Konkretno to pomeni, da pripadnikom manjšin njihove etnične pravice na področju šolstva zagotavljamo prek ministrstva za šolstvo, področje literature pokrivamo prek Narodne univerzitetne knjižnice in osrednjih knjižnic za manjšine, področje družbenih raziskav prek ministrstva za znanost in tehnologijo, področje zaščite kulturne dediščine prek kulturnega ministrstva, področje elektronskih medijev prek sistema HRT-ja, ostala področja - od informiranja do kulturnih prireditev - pa prek organizacij nacionalnih manjšin, pri čemer njihove programe finančno podpira vlada. Seveda prek našega urada.

Koliko manjšinskih skupnosti živi na Hrvaškem?

- Že v času nekdanje države so bili na Hrvaškem organizirani pripadniki osmih manjšinskih skupnosti - Italijani, Madžari, Židi, Čehi in Slovaki, Ukrajinci in Rusini ter Romi. Po osamosvojitvi Hrvaške so položaj manjšine dobili pripadniki nekdanjih jugoslovanskih narodov in narodnosti, in sicer Slovenci, Srbi, Bošnjaki-Muslimani, Črnogorci, Makedonci in Albanci. Ta položaj v neodvisni Hrvaški pripada tudi Avstrijcem in Nemcem. Vsi imajo svoja društva in organizacije. Slovenci so že dolga desetletja organizirani v Zagrebu in na Reki, po osamosvojitvi je nastalo društvo v Splitu, pred kratkim pa so se organizirali še Slovenci v Šibeniku.

V prvi hrvaški ustavi so bili Slovenci izrecno navedeni kot manjšina, po ustavnih spremembah iz leta 1997 pa ni več tako.

- Naš urad na ustavne spremembe ni imel no-

benega vpliva, nihče nas ni nič vprašal. Ustavne spremembe so izključno v pristojnosti hrvaškega državnega sabora in njegovih poslancev. Mi smo del izvršne oblasti, ki izvaja sabsorske odločitve. Urad lahko vladi predlaga poteze in ukrepe za izboljšanje položaja manjšin, vlada lahko saboru posreduje pobude, poslanci pa so tisti, ki sprejemajo končne odločitve.

Pa vendar, kaj menite o zdajšnjem besedilu ustave, ki se nanaša na manjšine?

- Ustava je, kakršna je. Obvezuje tako nas, kot vse državljane. Predstavniki manjšin vedo, da naš urad ni odločal o ustavnih spremembah in nam zato nič ne očitajo. Pač pa so nekatere organizacije predlagale sabsorskim poslancem, da sprožijo nove ustavne spremembe. Med njimi je tudi Zveza slovenskih društev na Hrvaškem. Slovenci in Bošnjaki-Muslimani predlagajo, da se znova "vgradijo" v ustavo. Treba pa je vedeti, da tudi zdajšnja ustava, v kateri so našete samo avtohtone manjšine, v celoti varuje pravice vseh manjšin. Položaj tistih, ki niso omenjene v ustavi, ni niti za las slabši, kot je bil prej.

Svet nacionalnih manjšin predlaga, da bi Hrvaška sprejela poseben zakon (lex specialis), ki bi obravnaval celotno problematiko nacionalnih manjšin.

- Podpiram to pobudo, čeprav predloga ne poznam do podrobnosti. Vedno je dobro, če v razpravi slišimo čim več različnih pobud, nato pa sprejmemo najboljšo. Evropske države različno urejajo vprašanje manjšin. Splošne rešitve, ki bi uredila to vprašanje, ni. Imamo primere, ko države v skladu s svojo ureditvijo, sprejmejo en sam zakon, ki obravnava manjšine, spet drugod pa so manjšine vtakane v posamezne zakone, glede na področja - od kulture do izobraževanja. V vsakem primeru so manjšine dediščina države in država mora za njih poskrbeti.

Kaj pa priporočajo evropske konvencije, evropske ustanove?

- V zvezi s tem konkretnega predloga ni. Pač pa je recimo "venecijanska komisija" pri Svetu Evrope predlagala, da ustanovimo Svet nacionalnih manjšin. To smo tudi storili. Svet lahko skozi demokratično razpravo razsvetli določene probleme in daje pobude in stališča v zvezi s pravicami manjšin. To je telo, ki ima stalno možnost, da neguje dialog z vlado in drugimi ustanovami. Čeprav vlada sodeluje z manjšinskimi organizacijami, čeprav imajo manjšine svoje poslance v državnem saboru, se je pojavila potreba po telesu, prek katerega bi se nepretrgoma spremljale potrebe manjšin. Svet deluje že leto dni. Precej časa je bilo potrebnega, da so se člani natančno dogovorili, s čem natanko naj se ukvarjajo. Zdaj pa se je že razvilo delovno vzdušje, ki je daje dobre rezultate.

Kakšne so vaše izkušnje s slovenskimi društvami na Hrvaškem?

- Izkušnje so odlične! Bila bi presrečna, če bi tako dobro sodelovali tudi z drugimi manjšinami. Slovenci so zelo zavedni in osveščeni, želijo ostati to, kar so - v jeziku in kulturi, zavedajo se, da bi bilo škoda tratiti energijo za medsebojne obračune, kar se dogaja v nekaterih drugih organizacijah. S slovenskimi društvami je zelo prijetno sodelovati, saj se vselej vključijo v vse dejavnosti, kar omogoča da gremo vedno znova samo naprej. Predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc** je zelo praktičen in odločen. Že velikokrat se je potrdila njegova odločnost za hitre in konkretne rešitve. Tako je bilo recimo pred leti, ko smo pripravljali prireditev vseh manjšin na Hrvaškem. Tudi po njegovi zaslugi je prireditev odlično uspela.

Zagotovo veste, da ima Slovenski dom v Zagrebu težave s prostori, ki so v postopku denacionalizacije.

- Problem poznam in sem zelo nesrečna, ker ga ne morem rešiti. Bojim se, da zakon ni povsem rešil prostorskega vprašanja za društva. Slovenskemu domu priporočam vztrajnost. Borite se! Pristojne organe prosim, naj pokažejo posluš za Slovence, ki so del Zagreba, del tukajšnje kulture, zagrebške identitete. Vsi vemo za priljubljeni "Slovenac" v središču mesta in bilo bi resnično nesprejemljivo, če ga tam ne bi bilo več. Bilo bi idealno, če bi vsa mesta pokazala razumevanje za svoje prebivalce, ki s svojo drugačnostjo bogatijo našo kulturo. Vem, da mestne oblasti nimajo denarja na pretek in da ne morejo razdajati prostorov, lahko pa društvom omogočajo ugodnejši najem ali odkup.

Še zlasti, če gre za društvo, kakršno je Slovenski dom, ki deluje že 70 let. Društva potrebujejo svoje prostore! Ali poznate Novi odmev?

- O vašem časopisu mislim vse najboljše. Ne berem ga redno, vendar ga redno prejemam, kar govori o veliki odgovornosti in disciplini hrvaških Slovencev. Zadovoljna sem, ker je Novi odmev vse bolj vsebinski in živopisen, poln fotografij in prispevkov o dejavnostih društva, pa tudi o dogodkih v Sloveniji. Veseli me, ker lahko vlada podpira tako kakovosten časopis.

Ilinka Todorovski

IVAN PUNTIJAR, VODJA ZAGREBSKEGA PREDSTAVNIŠTVA PALOME

HRVAŠKI KUPCI CENIJO PALOMINO KAKOVOST

Tovarna papirja Paloma Sladki vrh je bila ustanovljena leta 1873 in je lani slavila 125-letnico delovanja. Paloma je španska beseda za golobico in tudi na Hrvaškem bi našli malo takšnih, ki ne poznajo Palominega simbola: dva velika in en majhen golob simbolizirajo družino, saj so Palomini izdelki namenjeni družinski porabi. Pred kratkim so se v Palomi odločili, da simbol malo spremenijo. Razklenili so okvir, v katerega so bili vpeti trije golobi. Tako so - kot je povedal vodja Palominega predstavništva v Zagrebu Ivan Puntijar - tudi simbolično pokazali, da so golobi osvobojeni, da lahko letijo k potrošnikom.

V tovarni papirja v Sladkem vrhu proizvajamo toaletni papir, papirnate brisače, robčke in serviete ter damske vložke. V tovarni v Ceršaku je proizvodnja biro konfekcije (registratorji in mape ter program škatel Trik), v Prevaljah na Koroškem pa proizvajamo izdelke iz bele lepenke (papirnati pladnji in krožniki). Mogoče bo privatizacija, ki še ni končana, nekoliko spremenila takšno poslovno sestavo Palome. Paloma ima tudi dve pod-

jetji v zahodni Evropi, in sicer Palomo West v Frankfurtu in Palomo Nort v Stockholmu, na Hrvaškem pa ima Paloma predstavništvo v Zagrebu. Nismo pravna oseba, za tovarno papirja Sladki vrh izvajamo raziskave trga, skrbimo za marketing in pripravljamo posle ter stike s kupci na Hrvaškem.

Kakšen je Palomin izvoz na Hrvaško?

- Paloma v 48 držav sveta izvažata 84 odstotkov proizvodnje, 20 odstotkov izvoza pa gre na Hrvaško. Tu se povpraševanje po higiensko-papirni konfekciji iz leta v leto povečuje. Lani smo je prodali 11 tisoč ton, kar je več kot pred vojno. Paloma na Hrvaškem nima distributerja, ki bi bil nosilec posla, ampak izvažata prek 30 - 40 direktnih kupcev, s čimer je s skoraj celotnim asortimajem pokrita skoraj vsa država. Ker poslujemo z direktnimi kupci in ker se je že v začetku uveljavilo avansno plačevanje, nas zdajšnji nelikvidnostni problemi na Hrvaškem niso prizadeli.

Ali se je s sklenitvijo sporazuma o prosti trgovini izboljšal vaš položaj na hrvaškem trgu?

- Sprostitev trgovine je zelo ugodno vplivala na naše poslovanje. Palomini proizvodi so na listi A, po kateri se bo carina postopno odpravila do leta 2000. Leta 1997 je bila carina 20-odstotna, lani 14-odstotna, letos pa 8-odstotna. Prihodnje leto bomo pri izvozu na Hrvaško plačali samo še 1-odstotno pristojbino. Paloma je tako v primerjavi z zahodnoevropskimi izdelki občutno bolj konkurenčna. Sporazum je odpravil vse ovire v pretoku blaga. Pač pa še ni povsem urejeno vprašanje investicij in lastništva, kar je pomembno za tiste, ki razmišljajo o proizvodnji na Hrvaškem.

Ste imeli kaj težav zaradi slovensko-hrvaških nesoglasij?

- Samo v prvih vojnih letih, ko so se pojavili nesporazumi v zvezi z državno mejo, so se problemi med Slovenijo in Hrvaško občasno prenašali na trg. To smo opazili v maloprodaji, ko so potrošniki včasih bojkotirali slovenske izdelke. Zdaj tega ni več.

Hrvaški kupci cenijo Palomino kakovost.

- Paloma se skuša čim hitreje odzvati na zahteve trga, zato smo se tudi na Hrvaškem prilagajali potrebam. Pripravili smo poseben program Exclusive, v katerem so toaletni papir in serviete v različnih barvah. Zdaj smo šli na trg z majhnimi žepnimi robčki, letos pripravljamo novo paleto tiskanih serviet. Pred nekaj leti smo največ prodajali najcenejši papir, že kakšni dve leti pa se najbolj povečuje prodaja najboljšega papirja. Kupci so prepoznali kakovost. Raje se odločajo za boljše in dražje, kot za poceni in slabo.

Krog kupcev boste skušali razširiti z okrepljenim marketingom.

- V zadnjih letih zaradi določenih problemov nismo mogli biti v polni meri prisotni v hrvaškem medijskem prostoru. K sreči to ni prizadelo prepoznavnosti in ugleda naše blagovne znamke. Navsezadnje gre za proizvode, ki so potrebni vsak dan. Pomembno je tudi, da je Paloma na Hrvaškem prisotna že desetletja in ima skorajda položaj "domače proizvodnje". Letos bomo v marketing veliko vlagali, saj se želimo še bolj približati hrvaškim potrošnikom. Pripravljamo televizijske spote, predstavili se bomo na zagrebškem velesejmu, že od novega leta pa smo prisotni z jumbo plakati "Včerajšnje novice". S temi plakati opozarjamo tudi na ekologijo. Paloma skuša čim več proizvajati iz recikliranega papirja in čim manj iz celuloze. Pripravili smo tudi ekološki program Natura.

Slovenskemu domu je Paloma pomagala pri obnovi prostorov.

- V Slovenskem domu se zelo dobro počutim, programi so privlačni in zanimivi. Na žalost pa zaradi službenih obveznosti in stiske s časom bolj poredko pridem v vaše društvo. Paloma pomaga, kolikor lahko. Žal ne moremo prispevati denarja, smo pa vselej pripravljeni pomagati na drugačen način, recimo z nagradami za tombole in srečelove.

Darko Šonc in Ilinka Todorovski

**O DRŽAVLJANSTVU REPUBLIKE SLOVENIJE (5. DEL)
PRIDOBITEV DRŽAVLJANSTVA ZA TUJCE**

Stevilni Slovenci na Hrvaškem, še posebej iz Zagreba se sprašujejo: "Kako je mogoče, da je množica tujcev: Hrvatov, Srbov, Makedoncev ... državljanstvo Republike Slovenije pridobila brez težav, meni, Slovincu pa so vloge v tej zadevi zavrnil?" Današnji prispevek je poskus odgovora na ta vprašanja. Dopolnjeni 40. člen zakona o državljanstvu Republike Slovenije se glasi: "Državljan druge republike, ki je imel na dan plebiscita o neodvisnosti in samostojnosti Republike Slovenije, dne 23.12.1990, prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in tukaj tudi dejansko živi, pridobi državljanstvo Republike Slovenije, če v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona vloži vlogo pri pristojnem upravnem organu občine, na območju katere ima stalno prebivališče." Ne glede na izpolnjene pogoje iz prejšnjega odstavka se vloga za pridobitev državljanstva Republike Slovenije zavrne, če je oseba po 26.6.1991 storila kaznivo dejanje iz petnajstega ali šestnajstega poglavja kazenskega zakona SFRJ (Uradni list SFRJ, št.44/76, 34/84, 74/87, 57/89, 3/90 in 39/90), uperjeno zoper Republiko Slovenijo oziroma druge vrednote, ki jih v skladu z določbo prvega odstavka 4. člena ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije varuje kazenska zakonodaja Republike Slovenije, ne glede na to, kje je bilo to dejanje storjeno. Če je za tako kaznivo dejanje sprožen kazenski postopek, se postopek za pridobitev državljanstva prekine, dokler kazenski postopek ni pravnomočno končan. Ne glede na izpolnjene pogoje iz prvega odstavka tega člena se vloga zavrne tudi osebi, za katero so podani razlogi iz 8. točke 10. člena tega zakona. Otrkod do dopolnjenega 18. leta starosti pridobi državljanstvo Republike Slovenije pod pogoji iz 14. člena tega zakona.

Ker se nekdanja SFRJ ni razdružila sočasno, z dogovorom ni bilo mogoče urediti vprašanj, povezanih z novim statusom Republike Slovenije. Zato tudi vprašanja državljanstva prebivalcev nove države ni bilo mogoče urediti na način, ki je sicer mednarodnopravno uveljavljen, to je pridobitev državljanstva po samem zakonu (ex lege) ter možnost opcije in izselitve za osebe, ki s tem ne bi soglašale. Pridobitev državljanstva za osebe, ki do osamosvojitve Republike Slovenije niso imele državljanstva Republike Slovenije, je bilo zato potrebno urediti samostojno in izvorno, pri čemer je bilo nujno upoštevati dejstvo, da je bila Slovenija zlasti v 70-tih letih v okviru nekdanje SFRJ imigracijska republika, da je šlo za politično vodeno migracijo, da je bilo tudi mnogo fiktivnih prijav prebivališča ter da ljudje prepogosto niso razumeli posledic osamosvojitve. 40. člen, ki sloni na "izjavi o dobrih namerah", naj bi omogočil pridobitev slovenskega državljanstva pod izredno ugodnimi pogoji osebam, ki v Sloveniji dejansko živijo, najmanj pa od 23.12.1990 (od plebiscita). Prvi pogoj je stalno prebivališče v Sloveniji na dan plebiscita. Zakonodajalec je izrecno predpisal dodatni pogoj, da mora oseba v Sloveniji tudi dejansko živeti. Za osebe, ki so odšle na začasno delo v države izven nekdanje Jugoslavije, je Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije sprejel merila, ki so bila osnova za presojo dejanskega življenja v Sloveniji. Gre namreč za osebe, ki so v Sloveniji živele dalj časa in bile tu zaposlene, si tu ustvarile družine, zgradile stanovanjsko hišo ali kupile stanovanje, so pa na začasnem delu v tujini. Rok za vložitev prošnje je bil šest mesecev od uveljavitve zakona; potekel je 25.12.1991.

Na podlagi 40. člena je bilo v slovensko državljanstvo sprejetih okoli 170.000 državljanov drugih republik, ki so vsi postali dvojni državljani. Groba analiza kaže, da je med njimi 80 % nekvalificiranih delavcev, 20 % sprejetih je bilo brez zaposlitve. Vredno je poudariti, da so bile v večini primerov sprejete cele družine. Povprečna dolžina prebivanja v Sloveniji do sprejema v slovensko državljanstvo je približno 8 let (med 5 in 15 let). Število zainteresiranih za slovensko državljanstvo je nesorazmerno naraslo po uveljavitvi stanovanjskega zakona, ki je odprl pravico do nakupa stanovanja glede na slovensko državljanstvo. Do drugega večjega vala prošenj je prišlo z mednarodnim priznanjem Republike Slovenije, saj so tudi tisti, ki so tedaj še verjeli v ohranitev Jugoslavije, to upanje izgubili. (Konec)

Viri: Zakon o državljanstvu Republike Slovenije, Ustava Republike Slovenije, Izjava o dobrih namerah, Uvodna pojasnila A. Mesojedec Pervinšek, upravna praksa.

Franc Strašek

KAJ JE NOVEGA V SLOVENSKO-HRVAŠKIH ODNOSIH?

BLED - V okviru 6. Regionalnega poslovnega stičišča je bila 22. oktobra okrogla miza o poslovnih možnostih ter gospodarskem sodelovanju Slovenije in Hrvaške. V razpravi so sodelovali slovenski minister za ekonomske odnose in razvoj **Marjan Senjur**, hrvaški minister za gospodarstvo **Nenad Porges** ter predstavniki podjetij, gospodarskih zbornic in drugih institucij iz obeh držav ter slovenski in hrvaški veleposlanik, **Boštjan Kovačič** in **Ivica Maštruko**.

RADOVLJICA - Gospodarska in socialna vprašanja, izkušnje z davkom na dodano vrednost in pokojninska reforma so bile glavne teme sestanka predstavnikov Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške in Slovenije, ki je bil 21. oktobra v Radovljici.

KOČEVJE - Konec oktobra sta se sešli delegaciji slovenske in hrvaške specialne policije, ki sta ju vodila svetovalec hrvaškega ministra za notranje zadeve general polkovnik **Mladen Markač** in poveljnik slovenskih specialcev **Srečko Kroppe**. Dogovorili so se za sodelovanje v strokovnem izobraževanju: hrvaški specialci se bodo pri slovenskih kolegih seznanjali s potapljanjem in alpskimi disciplinami, slovenski specialci pa se bodo na Hrvaškem učili razminiranja.

ZAGREB - 9. novembra sta se sešla ministra za kulturo **Jožef Školč** in **Božo Biškupič**. Pogovarjala sta se o pripravi novega, triletnega programa sodelovanja na področju kulture.

MOKRICE - V petek, 13. novembra sta se sešli delegaciji slovenske in hrvaške vlade. Premiera **Janez Drnovšek** in **Zlat-**

ko **Mateša**, zunanja ministra **Boris Frlec** in **Mate Granič**, gospodarska ministra **Metod Dragonja** in **Nenad Porges** ter finančna ministra **Mitja Gaspari** in **Borislav Škegro** so se pogovarjali o izpolnjevanju dogovorov z zadnjega sestanka, ki je bil 25. avgusta. Ugotovili so, da je vprašanje Jedrske elektrarne Krško rešljivo, da je bil dosežen napredek v dogovarjanju o meji, da pravno-premoženjski sporazum ni sporen in da se bodo preučili pogoji mednarodne arbitraže za Ljubljansko banko.

ZAGREB - Na konferenci predsednikov vlad in zunanjih ministrov Srednjeevropske pobude, ki je bila 19. in 20. novembra, sta sodelovala tudi slovenski premier **Drnovšek** in vodja slovenske diplomacije **Frlec**.

MOKRICE - Na gradu Mokrice sta se 23. novembra srečali delegaciji vrhovnih sodič, ki sta ju

vodila predsednika **Mitja Deisinger** in **Milan Vučković**. Sogovorniki so izmenjali izkušnje o reševanju zaostankov na sodiščih, ki bremenijo obe državi, hrvaško delegacijo pa je zanimala tudi organizacija sodišč v Sloveniji.

ZAGREB - Ministra za gospodarstvo **Metod Dragonja** in **Nenad Porges** sta 27. novembra dosegla soglasje, da se vprašanje Jedrske elektrarne Krško reši po načelu solastniškega odnosa obeh držav.

BRNIK - Slovenski in hrvaški zunanji minister, **Boris Frlec** in **Mate Granič** sta 1. decembra

na gradu Strmol pregledala problematiko kopenske meje. Dosegla sta dogovor o 17 spornih točkah, kar pomeni, da je zdaj nerešen samo še en odstotek 670 kilometrov dolge meje.

BEŽANEC - Zunanja ministra sta se vnovič sešla 12. januarja. Rešitve za preostali sporni odstotek kopenske meje nista našla, napovedala pa sta pospešeno pripravo začasne rešitve za Piranski zaliv. Če ne bo mo-

goče doseči dogovora o trajni rešitvi, bosta Slovenija in Hrvaška za nasvet morda zaprosili Mednarodno sodišče za pravo morja v Hamburgu.

BRDO - Gospodarska ministra **Metod Dragonja** in **Nenad Porges** sta se 12. januarja pogovarjala o meddržavnem sporazumu o Jedrski elektrarni Krško. Pogajanja se bodo nadaljevala.

LJUBLJANA - Slovenski državni zbor je v začetku februarja zopet preložil glasovanje o ratifikaciji sporazuma o obmejnem sodelovanju s Hrvaško.

ZAGREB - Hrvaški državni sabor je 19. februarja razpravljal o odnosih s Slovenijo.

ZAGREB - Gospodarska ministra sta se o ušodi nuklearke pogovarjala 12. februarja.

LJUBLJANA - 17. februarja sta se spet sešla zunanja ministra.

SODELOVANJE V GOSPODARSTVU

ZAGREB - Slovenska tovarna nogavic Polzela je 5. novembra v Zagrebu, v ulici Vincenta iz Kastva 14, odprla nove poslovne prostore in veleprodajno skladišče.

SPLIT - 6. in 7. novembra je na poslovnem srečanju slovenskih in hrvaških gospodarstvenikov sodelovalo prek 100 hrvaških in okoli 65 slo-

venskih obrtnikov in podjetnikov. Po številu največje srečanje te vrste doslej sta organizirali Obrtna zbornica Slovenije in Območna gospodarska zbornica Splitsko-dalmatinske županije v sodelovanju s slovenskim generalnim konzulatom v Splitu.

ZAGREB - V okviru konference Srednjeevropske pobude je potekal prvi gospodarski forum, ki so se ga udeležili tudi številni predstavniki Slovenije, med njimi državna sekretarka v ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj **Vojka Ravbar**.

LJUBLJANA - Namestnica hrvaškega gospodarskega ministra **Jasna Borčić** in državna sekretarka v ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj **Vojka Ravbar** sta se 18. novembra pogovarjali o nadaljnjem uresničevanju sporazuma o prosti trgovini.

LJUBLJANA - Slovenski gospodarski minister **Metod Dragonja** in predsednik uprave Privredne banke Zagreb **Božo Prka** sta se 3. februarja pogovarjala o možnem odkupu večinskega deleža Elana, ki je zdaj v lasti PBZ.

LJUBLJANA - O skupnih projektih in o možnem sodelovanju na hrvaškem in slovenskem trgu sta se 4. februarja pogovarjala predsednika uprav ljubljanskega Leka in zagrebške Plive, **Andro Ocvirk** in **Željko Čović**.

ZAGREB - Ravnatelj hrvaške carinske uprave **Josip Knežić** je generalnemu direktorju Ine **Davorju Šternu** 9. februarja izročil odločbo, s katero je Ina postala prva hrvaška pooblaščenica izvoznica v Slovenijo.

ANTON MARTIN SLOMŠEK: LJUBEZEN DO MATERINŠČINE JE KLJUČ V NEBEŠKO KRALJESTVO

Njegovo ime je pomembno tudi za Slovence v Zagrebu, saj se po njem imenuje duhovna sekcija v Slovenskem domu, nekaj časa pa je delovalo prosvetno društvo Anton Martin Slomšek. Po dolgih letih je nastopil čas za njegovo beatifikacijo. Bil je Prešernov vrstnik in je deloval v obdobju, ki je bilo najbolj kritično za obstoj našega jezika in bitja.

Otroštvo in mladost

- A.M. Slomšek se je rodil leta 1800 na Ponikvi ob potoku Slom v prostrani kmečki domačiji, kjer je še danes na plošči napisano: *V tem domu se je rodil Anton Martin Slomšek, knez in škof lavantinski, 26. novembra 1800, umrl v Mariboru 24. septembra 1862.* Slomšek je bil najstarejši otrok v družini z osmimi sinovi in hčerami, ki so zgodaj izgubili svoje starše, očeta Marka in mamo Marijo. Po njih je podedoval dobre lastnosti - točnost, globoko vernost, dar za petje, pripovedovanje. S štirinajstimi leti je vzel slovo od domačije in šel v svet, v Celje v nemške šole. Leta 1817 se je začel učiti humanistiko, kjer je bil vpliv profesorja Zupančiča odločilen za njegovo nadaljnje delovanje. Zupančič je med učenci predramil ljubezen do domovine in slovenskega naroda, vpodbujal jih je, naj se lotijo materinega jezika, naj ljudstvu govorijo v domačem "omikanem" jeziku, ki naj bo razumljiv. Dal jim je čitati Vodnikove in Jarnikove pesmi, da bi bi pri njih vzpodbudil pesniški in govor-

niški čut. Leta 1819 je Slomšek končal celjsko gimnazijo in se vpisal na ljubljanski licej, kjer je bil njegov sošolec **France Prešeren**. Postala sta dobra prijatelja. Dve leti pozneje se je vpisal na licej v Senju, ki ga je tudi dokončal, bogoslovje pa je študiral v Celovcu. Kot knjižničar bogoslovec je imel priložnost prebrati mnogo knjig - tako si je izpopolnjeval svoj govorniški dar.

Ljubezen do slovenščine

- Mnogi so menili, da pouk slovenskega jezika ni potreben, ker ga otroci znajo že od doma. Trdili so, da je najpomembnejši nemški jezik, da slovenščina ni primerna za izobražence in da nima prihodnosti, saj vsaka vas drugače govori. Slomšek se je trudil, da bi njegov govor postal omikan. Govoril je: *"Srečen čas, ko bode v jeziku slovenstva ena hiša, en rod, en govor!"* Primanjkovalo je knjig za branje in ni bilo prave slovnice. O tej tematiki se je Slomšek pogovarjal z **Metelkom** in **Kopitarjem**. Svojim mladim kolegom je hotel dati znanje, da bodo šli med ljudstvo kot dobro pripravljene učitelje in da bi govorili: *"Mladi lepi sad bode raste, katerega bomo vsadili, v večnost bomo že stopili in še bode naš trud slovenščini zlahka sad prinašal"*. Ohranjen je tudi njegov govor, v katerem je dejal, da je največja dolžnost Slovencem dati učene ljudi, pionirje slovenskega jezika za takratno rabo. Vodil je šolo in vaje iz slovenskega cerkvenega govornišstva. Slomšek je menil, da ima vsak na-

Anton Martin Slomšek

rod prirojeno pravico, da govori, moli in časti Boga v svojem jeziku ter da ljubezen do maternega jezika še ne pomeni sovraštva do drugih jezikov in narodov. Ohranila so se pisma, ki jih je Slomšek pisal nekdanjim gojencem in slušateljem slovenskih predavanj. V njih med drugim piše: *"Veliko je polje, ki ga je treba v slovenskem jeziku obdelati. Malo imamo dobrih knjig, da bi jih dali v roke za znanje dovtznetemu slovenskemu ljudstvu, malo je delavcev, ki bi na tem polju delali. Drugi narodi napredujejo z orjaškimi koraki, ali naj naše ljudstvo ostane pust in neobdelan vinograd? Žetev je velika, delavcev pa malo"*.

Od kaplana do lavantinskega škofa

- V mašnika je bil Slomšek posvečen 8. septembra 1824. Slomškov največji dobrotnik in duhovni oče je bil **J. Prašnikar** in v znak hvalečnosti je pri njem v Olimju daroval Bogu prvo sveto mašo. Lepa in prostrana Olimska cerkev je bila ta dan pretesna za množico iz Štajerske in sosednje Hrvaške. Bogoslovje je končal leta 1825, takoj nato pa nastopil prvo kaplansko službo na Bizeljskem. Že štiri leta pozneje je bil imenovan za spirituala v celovškem bogoslovju, leta 1842 je postal nadžupnik v Vuzenici, leta 1846 pa lavantinski škof. Škof Slomšek

je v skladu s privolitvijo papeža Pija IX. leta 1859 škofijski sedež preselil v Maribor, kjer je ustanovil bogoslovje.

Bogata dediščina

- Slomšek je bil velik ljubitelj mladine. Želel je, da bi bili njegovi gojenci vneti za pouk in vzgojo mladine. Javne šole so bile samo nemške, zato je pripravil in vodil nedeljsko šolo, ki so jo obiskovali celo mladi pravniki in uradniki, ki so potrebovali slovenski jezik v svojem uradovanju. Velik uspeh je doživel priročnik za nedeljske šole "Blaže in Nežica". Slomšek je napisal še "Kratkočasne pravljice za otroke", molitvenik "Križev pot", "Življenja srečen pot", "Dve lepi reči za pridne otroke"... Vse te knjige so izšle v Celovcu. Slomšek je tako postal ustanovitelj mladinskega slovstva. Najstarejši Slomškov rokopis pa je iz zdravstva - Slomšek je bil vedno pripravljen pomagati ljudem. Govoril je: *"Po jeziku bo raslo vaše veselje do ljudstva in cvetela bo ljubezen ljudstva do vas."* Ena izmed mno-

gih njegovih pesmi ki jih pojemo je tudi "Preljubo veselje o j kje si doma". Slomšek je govoril, da je najbolj dragocena človekova dediščina iz ljubkih otroških let njegov materni jezik. Ta jezik zasluži, da ga skrbno negujemo.

Blagoslovljeno je bilo njegovo delovanje, neminljivega pomena je vse, kar je s pisanjem, poukom in vzgojo ljudi počel v čast Božjo. S spoštljivostjo in veseljem bomo navzoči pri velikemu dogodku v Mariboru, kjer v stolni cerkvi stoji prazno okno, da se dopolni mozaik njegovega življenja. Vstavili bodo sliko priprošnika in svetnika Antona Martina Slomška. Pomagal bo svojim ljudem in narodu v težavah in iskanju pravih poti.

Cvetka Matko

Dekret o razglasitvi škofa **Antona Martina Slomška** za blaženega je konfregacija za svetnike objavila 7. marca 1998 v Vatikanu, v navzočnosti papeža **Janeza Pavla II.** Med drugimi je objavi prisostvoval tudi mariborski škof **dr. Franc Kramberger.** Slovesna razglasitev prvega blaženega slovenskega rodu bo 19. septembra v Mariboru, med drugim papeževim obiskom v Sloveniji.

Postopek za beatifikacijo Antona Martina Slomška je sicer trajal več kot 70 let, kar je nenavadno dolgo. Polovico tega časa je trajal postopek v mariborski škofiji, drugo polovico pa v Vatikanu, kamor je predlog z dokumenti za razglasitev svetništva prispel točno na 100. obletnico Slomškove smrti, 24. septembra 1962. Veliko razlogov je vplivalo na dolžino postopka: najprej 2. svetovna vojna, nato neugodne razmere za cerkev v SFRJ, v drugem delu postopka pa huda natančnost vseh poklicanih v kongregaciji, ki so preverjali življenje, učenje in krepost kandidata. Pri tem so preučili gore pisnega gradiva, ki ga je zapustil Slomšek, ali posredna pričevanja o njem, pri čemer je bilo treba veliko gradiva prevesti iz slovenščine v latinščino. Prva potrditev, da bo kandidat uspešno prestal preizkus, je bila izrečena februarja 97 na plenarni seji kongregacije za svetnike, ko so v papeževi navzočnosti enotno potrdili Slomškove vrline. Naslednje znamenje je prišlo tik pred papeževim obiskom v Sloveniji, maja leta 1996, ko je papež Slomšku priznal heroično stopnjo kreposti.

V postopku beatifikacije je še en Slovenec, in sicer **Friderik Barga,** prav tako škof, znan kot misionar med ameriškimi Indijanci. Njegovo življenje, učenje in krepost preverjajo že četrto stoletje. (J.P.)

SLOMŠEK NA HRVAŠKEM

Leta 1820 se je Slomšek odločil za bližnjico na bogoslovje: odšel je na modroslovno šolo na škofijskem liceju v Senju, kjer je bilo mogoče spričevalo prejeti že po letu dni šolanja namesto po dveh kot v Ljubljani, Celovcu in Gorici. Tveganje, ki je terjalo nemalo poguma, se Slomšku ni obneslo, saj je moral pred vpisom na celovško bogoslovje potrditi znanje iz predmetov, ki jih je v Senju uspešno opravil. Ilirski gubernij v Ljubljani mu namreč spričevala iz Senja, ki je sodil pod ogrsko upravo, ni priznal. Obrazložitev: "v avstrijskih deželah inozemska spričevala ne veljajo". V Senju je bilo Slomškovo vedenje vzorno, dobil je odlično oceno iz vseh predmetov, razen iz splošne zgodovine, ki jo je predaval tedanji podravnatelj škofijskega semenišča **Franjo Matečić.** V kraju, ki je znan bo velebitski burji, se je Slomšek učil hrvaščine in italijanščine. V neki pridigi leta 1861 je v zvezi s tem obdobjem dejal, da se je v mladih letih kot dijak vozil po morju in nekaj časa bival v primorskem mestu, v goli, kamniti okolici. Ko pa se je vrnil v svojo ljubo domačijo, zagledal zelene gaje, rodovitno polje in vesele vinske gorice, se je od radosti razjokal in poljubil zemljo, kjer mu je tekla zibelka.

Slomšek je štirikrat obiskal Zagreb, nazadnje leta 1837, ko je želel spoznati **Ljudevita Gaja.** Na žalost se je Gaj mudil na Dunaju, zato se je Slomšek v uredništvu Ilirskih Novin sestal s pisanim društvom zagrehtih prepovedovcev, ki so ga navdušeno sprejeli kot "Ilira iz Koruške". Večerjali so v Narodni kavarni, Slomšek pa je prenočil v Črnem orlu na Ilici. Hrvaška je tedaj trpela, saj so v Budimpešti sklenili, da bo v vseh deželah ogrske krone imel veljavo le madžarski jezik. Slomšek je stisko Hrvatov razumel, saj se je zavedal, da je potrebno negovati materinščino med ljudstvom. Za družčino, ki jo je spoznal v Zagrebu pa je pozneje zapisal, da so to upanja polni ljudje, a se je bati, da jih ne zanese svobodnjaška omotica!

(D.S.)

*Dobra duša povsod dobre ljudi najde.
Govori malo, pa tisto dobro, tako bo tebi v čast.*

*Ni človeka brez sence.
Imeniten stan, pa velika čast -
je ledena laž, po kateri človeku rado izpodleti.*

*Zdravje gre po curku doli, po niti pa gori.
Potrpljenje je za vsako bolezen prvo in
najpotrebnejše zdravilo.*

*Kdor v jedi in pijači pravo mero drži,
učaka navadno stare dni.*

*Zoper moč smrti ni rože na vrti.
Časi so ravno taki kakršni so ljudje.
Kdor ubogim daruje, Bogu posojuje.
Lenoba je vseh grdob največja grdoba.
Lakomnež ima za denar dušo naprodaj.*

*Le kdor zgodaj vstaja, se boleznim brani in zdravje ohrani.
Mladi bahač, ki se noče učiti, bo star berač moral kruha prositi.
Dež za solncem mora biti, za veseljem žalost priti.
Kdor hoče prav srečno živeti, mora modro glavo,
pa žlahtno srce imeti.*

Slomškove misli izbrala Cvetka Matko

PAVEL ŠAVNIK: OČE HRVAŠKE DERMATO- VENEROLOGIJE

Letos mineva 75 let od smrti **Pavla Šavnika,** enega od prvih profesorjev in predavateljev na zagrebški medicinski fakulteti. V "zlatu knjigo" te visokošolske ustanove so se vpisali kar trije Slovenci: **Fran Kogoj, Boris Zarnik in Pavel Šavnik.**

Prof.dr. Pavel Šavnik (Kranj 1882 - Zagreb 1924) je medicino študiral na Dunaju in v Innsbrucku, kjer je diplomiral leta 1912. Že kot študent je kazal nagnjenost do dermatovenerologije, zato je bil na tem oddelku sprva pomožni asistent in po diplomi tudi asistent. Med I. svetovno vojno je bil kot sanitetni oficir šef dermatovenerološkega oddelka v lazaretnih na soški fronti. Po končani vojni je nekaj časa služboval na kliniki v Muenchenu, nato pa je odšel v Prago, kjer je kmalu postal privatni docent za svojo stroko. Ker je hitro obvladal češki jezik, je vodil tudi vaje in predavanja za študente in specializante. Iz Prage je Šavnika pot vodila v Zagreb, kjer ga je marca leta 1923 profesorski zbor Medicinske fakultete izbral za prvega rednega profesorja dermatovenerologije. Svoje klinike ni imel, pač pa je delal na nekaterih manjših bolniških oddelkih. Na Medicinski fakulteti so se odločili za odprtje dermatovenerološke klinike, vendar Šavnik tega ni dočakal. Le nekaj dni potem, ko je bil izbran za dekana fakultete, je nenadoma umrl. Njegovo življenje je v 42. letu starosti končal trebušni tifus, ki je bil v tistem času bolezen z veliko smrtnostjo. Prof. dr. Pavel Šavnik je napisal veliko znanstvenih del v nemškem, češkem, hrvaškem in slovenskem jeziku, v prvi vrsti o zdravljenju sifilisa ter o novih metodah odkrivanja te težke bolezni.

Albert Majder

KLASIČNO I MODERNO

Veliki broj plesača i poznavatelja plesa u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu uoči početka baleta "Tango" kojim su Opera i balet Slovenskog narodnog gledališća Maribor gostovali sredinom listopada, jasno je pokazivao kako se radi o nečem važnijem od uobičajenog gostovanja iz susjedstva: autorski projekt, prvi samostalni cjelovečernji balet plesača, a sada koreografa i redatelja mladog **Edwarda Cluga** došao je ovjenčan slavom. Slovenski baletni kritičari ispunili su stranice svojih glasila slapovima pohvala, usmena je predaja bila brža i slična. Nastupi u inozemstvu donosili su nagrade. S druge strane, zagrebačka baletna publika odmah se prisjetila "svog" baletnog i životnog para - **Maje Srbljenović Turcu i Marina Turcu** a u nekim od najblistavijih ostvarenja na pozornici HNK, te je logično s nestrpljenjem očekivana kćer, baštinica dara **Valentina Turcu koja** je u "Tangu" ne samo plesala već i asistirala Clugu. Vjerujem da nitko te večeri u gledalištu nije ostao razočaran - šesnaest skladnih mladih ljudi, odličnih, preciznih plesača slijedilo je koreografiju svog suplesača Edwarda Cluga. Temperamentna, dopadljiva, moderna s temeljima na klasičnom, ta je koreografija tražila puno ali i davala. Ljubitelji "bijelog baleta"

mogli su prepoznati neke "standarde" na nov način, a spremnost u izvedbi i naj-složenijih oblika, pokazuju odličnu kondiciju ansambla. Za Cluga tango znači život, ljubav i sukob ili kako je sam zapisao u dražesnoj pratećoj knjižnici - programu u kojoj su fotografije svih sudionika ali u najmlađim danima: "Tango je bil rojen na ulicah in jaz ga želim prenesti nazaj na ulice našeg otroštva, naših sanj, naših src in želja. Zgodba o nas, ki nosimo tango v sebi..." Nastup mariborskog baletnog ansambla pokazao je kako bi valjalo češće zaviriti na njihove predstave ili ih, nadajmo se na obostrano zadovoljstvo, ponovo vidjeti u vlastitost sredini.

Olga Vujović

ČVRSTE KULTURNE VEZI

Ko sta se 9. novembra - ob početku Tedna slovenskega filma - sešla kulturna ministra Slovenije in Hrvaške, **Jožef Školč** in **Božo Biškupić**, je hrvaški minister za Vjesnik izjavil, da bi bilo dobro, če bi tudi na drugih področjih sodelovanje potekalo tako uspešno, kot v kulturi. Ministra sta se pogovarjala o tradicionalno dobrih stikih gledališč, arhivskih ustanov, glasbenikov, likovnikov..., o informatizaciji in o sodelovanju na področju filma, zlasti v koprodukcijah, saj se obe kinematografiji srečujeta s podobnimi problemi. Posebno pozornost sta namenila Unescovi konferenci o nasilju v kulturi, nasilju s kulturo in nasilju med kulturami, ki bo na hrvaško pobudo potekala letos v Dubrovniku. Govorila sta tudi o udeležbi slovenskih umetnikov na jubilejnim 50. Dubrovniškem poletnem festivalu in 45. Splitskem poletju. Minister Školč je predlagal izmenjavo programov s festivali v slovenskem Primorju. Slovenija in Hrvaška sta podpisali Sporazum o kulturnem sodelovanju, ki bo dopolnjen s predlogi za naslednje triletno obdobje. Izmenjava programov že zdaj poteka dobro, recimo med Koprivnico in Domžalami, Čakovcem in Mariborom, Varaždinom in Mariborom, pa tudi med drugimi mesti, umetniki in kulturnimi ustanovami. Na vprašanje, koliko sta k uspešnemu sodelovanju prispevala ministra, je hrvaški minister Biškupić odgovoril, da ima največje zasluge za uspeh - sama kultura.

Polona Jurinić

IRENA GRAFENAUER V HGZ - Svetovno znana flautistka iz Ljubljane je bila 20. oktobra gostja Zagrebskih solistov na koncertu v Hrvaškem glasbenem zavodu. Na programu so bila dela Stratika, Telemanna, Joliveta in Francaixa.

23. **SALON MLADIN** - Oktobra je bila v okviru delavnice "Projekt Muzeja moderne umetnosti" na poskusni sceni Zagrebskega gledališća mladih izvedena plesna predstava "Bela" **Bare Kolenc** iz Ljubljane. Nagrado mednarodnega arhitektonskega natečaja Solution je dobila Dalila Perosa iz Slovenije.

TRIJNE DNEVI STRIPA - Konec oktobra so ob tridnevem mednarodnem festivalu stripa v zagrebskem KIC-u odprli razstavo "Ko nihče ne gleda", Razstavljena so bila tudi dela slovenskih avtorjev.

30. **OBLETNICA DELA PRERADA DE TIČKA** - Priznan hrvaški hornist slovenskega rodu je 25. oktobra v veliki dvorani Hrvaškega glasbenega zavoda proslavil 30. obletnico pedagoškega dela na Glasbeni akademiji v Zagrebu. Svečani koncert v prepolni dvorani so odprli hornistične fanfare, streli iz pušk in pasji lajež iz prvega stavka Lovske simfonije Leopolda Mozarta v izvedbi Hrvaškega komornega orkestra in dirigenta **Pavla Dešpalja**. Vesel začetek se je nadaljeval s Haydnovim koncertom za dva roga in komorni orkester. Veličasten je bil nastop **Radovana Vlatkovića**, ki sodi med najuglednejše horniste v svetu. Izvedel je Mozartov koncert za rog in orkester. Na koncu je 27 hornistov, med njimi tudi slavljec

nec **Prerad Detiček**, izvedlo uverturo iz Beethov-novega Egmonta v obdelavi **Andelka Klobučarja**. Dostojanstveno koncertno proslavo obletnice pedagoškega dela je po lovskem pozivu roga začini srnin golaž.

BORIS CAVAZZA V HRVAŠKEM FILMU -

Priznani slovenski igralec je oktobra snemal vlogu Italijana v filmu **Zeljka Senečića** Dubrovniški zaton (Dubrovnički suton). Snemanje je potekalo med belimi kamnitimi stenami starega mesta. Cavazza, rojen v Milanu, je tolmačil lik evropskega opazovalca iz Milana. V Senečićev film je vskočil namesto angleškega igralca **Michaela Yorka**, ki je zbolel. V zameno je angleška agencija hrvaškemu režiserju ponudila **Oliverja Reeda**, **Rogerja Moora**, **Anthonyja Quinna**, **Maximiliana Schella** in **Bena Gazzaro**. Toda tik pred začetkom snemanja je Senečić v hotelu Slon v Ljubljani

ni vlogo ponudil Borisu. Premiera filma v produkciji Patria filma bo verjetno na letošnjem Puljskem filmskem festivalu. Ekipe je Cavazzo ogovarjala z vzdevkom Profesor; tako ga imenuje tudi podmladek študentov na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, kjer od leta 1986 predava igralsvo.

59-letni igralec je bil v sedemdesetih in osemdesetih letih zelo priljubljen tudi na Hrvaškem. Igral je v Zafranovičevem filmu Muke po Mateju, Golikovem filmu Vila Orhideja, Sedlarjevem filmu V sredini mojih dni z **Mileno Zupančič** in v Goličevem TV-filmu Adagio. Hrvaški gledalci se ga spomnijo tudi po dramah slovenske televizije. Cavazza je tokrat prvič snemal v Dubrovniku. Nekoč je kot pomorec plul na ladji Dubrovnik, ki je nosila ime mesta, v katerega so ga vabili na Dubrovniške poletne igre. Zadnjič je po ulicah starega mesta stopal poleti 1981, ko je z ansambлом SNG iz Ljubljane nastopil v scenskem delu Igorja Stravinskega Zgodba o vojaku (režija Milko Šparemblek). Boris Cavazza ni samo gledališki, filmski in televizijski igralec, univerzitetni profesor, scenarist in režiser, ampak tudi šansonjer in - skupaj z igralko Mileno Zupančič - ambasador Unicefa z diplomatskim potnim listom. Januarja se je odpravil na svojo prvo misijo v Namibijo, da bi se prepričal, kaj je Unicef naredil z denarjem, namenjenim otrokom teh dežel.

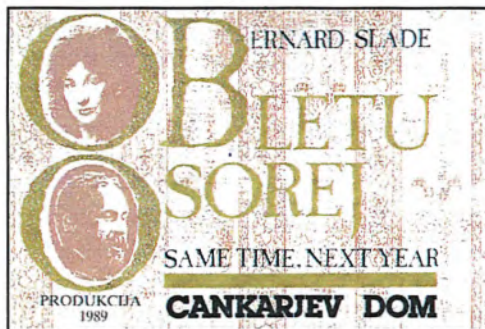
VEČER ČEŠKE POEZIJE - Hrvaško-češko društvo prijateljstva je konec oktobra v Model's Caffeu organiziralo večer češke poezije. Pesmi je izbral in prebral češki veleposlanik **Jiri Kudela**, tri pesmi češkega nobelovca Jaroslava Seigerta pa je recitiral naš cenjeni član, dramski umetnik **Ivica Kunej**. Poslušalci so z navdušenjem spremljali češko pesem, uživali pa so tudi v znameniti becherovki.

LAHKA NOČ DENISA KRAŠKOVIČA -

Od 6. do 25. novembra je bila v galeriji Arterija samostojna razstava kiparja Denisa Kraškoviča. Njegov oče je Slovenec iz okolice Kočevja, zato je v Kraškovičevih skulpturah prisoten domači kraj - les kočevskega gozda. Kraškovič je leta 1994 diplomiral na ALU v Zagrebu, od leta 1996 pa predava na kiparskem oddelku v Šoli za uporabno umetnost in dizajn v Zagrebu. Razstavljal je po Hrvaški, Sloveniji in Italiji.

TEDEN SLOVENSKEGA FILMA - Prireditev, ki je potekala od 9. do 13. novembra v Kulturno-informativnem centru, je organiziralo slovensko veleposlaništvo v Zagrebu, projekcije pa je omogočil Filmski sklad Slovenije. Teden filma se je začel s kulturnim igranim filmom Vesna režiserja Františka Čapa iz leta 1953. Prireditev je odprl veleposlanik **Boštjan Kovačič**, navzoča pa sta bila tudi kulturna ministra

Jožef Školč in **Božo Biškupič**, ki nista skrivala zadovoljstva ob uspešnem sodelovanju. Festival se je nadaljeval s filmi Dolina miru (1956) režiserja Franceta Štiglica, Ples na dežju (1961) Boštjana Hladnika, Tistega lepega dne (1962) Franceta Štiglica in Nasvidenje v naslednji vojni (1980) Živojina Pavloviča. Konec novembra je Teden slovenskega filma potekal tudi na Reki.

OPATIJA 98 - 12. novembra se je v zlati dvorani hotela Imperijal v Opatiji in v cerkvi Sv. Vida na Reki začela 35. glasbena tribuna Opatija 98. Najboljši hrvaški ansambli in solisti so izvedli več svetovnih premier hrvaške sodobne glasbe, pa tudi nekaj sodobnih skladb slovenskih skladateljev **Iva Petriča** in **Milka Lazarja**. Med nastopajočimi je bil tudi priznani slovenski trobentač **Stanko Arnold**.

GOSTOVANJA ANE PUSAR JERIČ - Novembra je ljubljanska sopranistka Ana Pesar Jerič gostovala na odru zagrebškega HNK. Nastopila je v vlogi Tatjane v operi Evgenij Onjegin P.J. Čajkovskega in v vlogi Irmgarde v operi Porin Vatroslava Lisinskega.

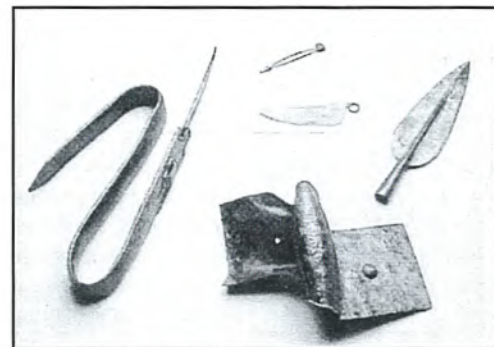
OB LETU OSOREJ - 20. novembra sta v Mestnem dramskem gledališču Gavella v Zagrebu gostovala priznana slovenska dramska umetnika **Polona Vetrih** in **Ivo Ban** s predstavo Ob letu osorej avtorja Bernarda Slada in v režiji **Borisa Kobala**. Uspešnica v produkciji ljubljanskega Cankarjevega doma, ki se uprizarja tudi po 260-krat na leto, je navdušila na žalost maloštevilno zagrebško publiko. Odlično in prepričljivo je bilo igranje Vetrihove in Bana v vlogi ljubimcev, ki se enkrat na leto, na isti datum in na istem mestu sestajata dolga leta... vse do neizogibne starosti.

REKA V ZNAKU STRIPA - 17. decembra je bila na Reki odprta 14. mednarodna razstava risb, ki je letos v znamenju stripa. Tri mesece bodo v Moderni galeriji na ogled stripi 141

umetnikov iz 22 držav z vseh celin. Selektor **Darko Glavan** je k sodelovanju v največjem razstavnem projektu, posvečenem stripu, povabil tudi slovenske umetnike, med njimi eminentnega slikarja **Kostjo Gatnika**.

KELTI V ARHEOLOŠKEM MUZEJU - 17. decembra je bila v Arheološkem muzeju v Zagrebu odprta razstava Kelti na Celjskem. Razstavo je pripravil Pokrajinski muzej iz Celja, avtorica pa je **Darja Pirkmajer**, direktorica tega muzeja. O razstavi, ki je plod obsežnih izkopavanj in raziskovanj keltskih najdišč na celjskem območju, je na otvoritvi spregovoril ravnatelj Arheološkega muzeja **Ante Rendić-Miočević**, o Keltih pa avtorica Darja Pirkmajer. Med gosti so bili podžupan Celja **Burnik** in pomočnik hrvaškega ministra za kulturo **dr. Šarić**. V razstavnih vitrinah je največ orožja - mečev, kopij in nožev, nekaj pa je tudi nakita in keramike.

O Keltih ne vemo veliko, zato se o njih razpredajo različne teorije in zgodbe, kakršno je recimo davno zapisal že stari Diodor: "Njihov videz je izzival grozo. So visoke postave, mišice jim igrajo pod belo kožo. Imajo svetle lase, ki pa niso naravno beli, saj si jih perejo v apneni vodi in jih češejo od čela navzgor. Podobni so gozdnim prikaznim. Imajo goste lase, težke kot konjska griva. Nekateri si brijejo brado, drugi, posebno veljaki, pa si ob gladko obritem obrazu puščajo brke, ki jim prekrivajo cela

usta in jim pri jedi in pitju služijo kot cedilo, na katerem ostajajo koščki hrane... Oblečeni so, kar je presenetljivo, v izvezene srajce močnih barv. Nosijo hlače, imenovane braciae in plašče - pozimi debele, poleti pa tanjše - ki se na ramednih zapirajo s fibulami. Plašči so progasti ali karirasti s tesno približanimi polji v raznih barvah." Na ozemlje današnje Slovenije so se keltska plemena naselila 300 let pred Jezusom Kristusom. Močno pleme Tauriska, ki je naseljavalo plodna področja ob rečnih dolinah vse do Varaždina, mogoče celo do Siska, je na zahodu mejilo s Krani, na severu pa z veliko plemensko zvezo, ki jo rimski viri imenujejo Regnum noricum. Noriško kraljestvo je od polovice 1. st. p.n.š. obsegalo večji del današnje Slovenije in je bilo vedno v dobrih odnosih z rimskimi sosedmi. Noriški Kelti so široko tržišče Rimskega carstva oskrbovali s prvorazrednimi proizvodi,

od kaljenega do trdega železa. Rimljani so jih ščitili pred vpadi drugih plemen. Po ustanovitvi Akvileje (leta 181. p.n.š.), ki je postala gospodarska in vojna odskočna deska za osvajanje našega današnjega ozemlja, so se stiki med noriškimi Kelti in Rimsko državo še poglobili, kar je prispevalo k poznejši mirni priključitvi Noriškega kraljestva k Rimskemu carstvu leta 15. p.n.š. Kljub rimskemu zavzetju današnjih slovenskih krajev, keltsko prebivalstvo ni izumrlo, ampak se je stopilo z Rimljani in tako ohranilo svoje etnične značilnosti. Razstava o Keltih je bila pred tem postavljena v Arheološkem muzeju v Zadru.

JORDAN V VARAŽDINU IN ZAPREŠČU - Priznani hrvaški slikar slovenskega rodu, profesor na zagrebški Likovni akademiji **Vasilije Josip Jordan** se je 20. decembra predstavil v varaždinski galeriji Dora Art s samostojno razstavo, za katero je sam izbral 14 olj na platnu, ki so v glavnem nastala prejšnje leto. Razstavo je odprl prof. **Josip Depolo**. Zanimivo je, da je Jordan v osmih letih že tretjič razstavljal v isti galeriji, kar potrjuje zanimanje Varaždinčev za njegovo delo, pa tudi avtorjevo naklonjenost varaždinski likovni publiki. Druga rastava V.J. Jordana je bila odprta 29. decembra v Galeriji Skurjeni v Zaprrešču.

GRAFIČNA GLASBENA MAPA CONTRA - Predstavili so jo na predavanju Muzeja Mimara 21. decembra.

To je bil enkratni multimedijški projekt, ki je združil slikarje in izvajalce kontrabasiste, kar je bila svojevrstna svetovna premiera. Projekt je dokazal, da sta likovna umetnost in glasba nerazdružljivi od svojega prvega dotika v daljnji in danes še neimenovani preteklosti. V projektu je sodeloval naš rojak **Vasilije Josip Jordan**. Njegova dela se skoraj od začetka prepletajo z glasbenimi motivi. Glasba Jordana obkroža vsak dan: v mladosti se je učil violino, njegova hči Jelena igra violo, sin Martin pa čelo. Grafični list Živalski karneval se stilsko in tematsko veže na zgodnji ciklus del, slikan na sprednji plošči neuporabnih violin. Izvajalca glasbe sta bila kontrabasista **Mimi Marjanović Gonski** in **Žorž Draušnik**.

SLOVENIJA - ALPSKA DEŽELA - Ta odmevna razstava Pokrajinskega arhiva Maribor se je po "potepanju" po celi Hrvaški - od Dubrovnika do Reke in Karlovca - končno usta-

vila v Zagrebu, v Kulturno-informacijskem centru. O razstavi smo podrobno pisali v prejšnji številki Novega odmeva.

ŠOLA KITARE V VARAŽDINU - 4. januarja se je v Varaždinu začel Drugi mednarodni seminar kitare **Ivan Padovec**, na katerem je sodelovalo okoli dvajset učencev osnovnih in srednjih glasbenih šol iz Hrvaške, Slovenije in Italije. Seminar nosi ime po znanem varaždinskem skladatelju. Mladi kitaristi so svoje znanje širili pod vodstvom eminentnega hrvaškega kitarista prof. **Ištvana Roemerja**.

27 VISOKIH CEJEV JANEZA LOTRIČA - Eden od največjih tenoristov na svetu, naš rojak in stalni gost kulturne rubrike Novega odmeva **Janez Lotrič** je v prvem tednu januarja znova nastopal v zagrebškem HNK, in sicer v treh predstavah Donizettijeve opere Hči polka. Lotrič v predstavi herojsko poje devet cejev! In ne samo to. Po njegovi zaslugi je ta opera razburkala zagrebško sceno. Lepo je bilo videti, da je dvorano napolnila mlada publika, oblečena v usnje in disko toalete, pred blagajno je bila dolga vrsta, povpraševanje po vstopnicah je bilo ogromno. Večernji list je 8. januarja objavil velik intervju z našim umetnikom pod naslovom Najbolj priljubljen Slovenec na Hrvaškem. Lotrič je v intervjuju govoril o svojem prvem nastopu v Zagrebu leta 1988 v Verdijevem Trubadurju. V Zagrebu so ga

takoj podprli, za razliko od Slovenije, kjer vselej kritično spremljajo začetnike. V Dunajski državni operi, kjer je stalni gost, je odpel osem vlog, zdaj pa ga čakajo že nove. Marca bo nastopil na premieri Cavallerie rusticane, aprila pa v Glumačih. Leta 2000 bo verjetno gostoval na Japonskem. Prav zdaj se pogaja z Opero v Buenos Airesu, Teatrom Colon in milansko Scalo. Veliko poje tudi v Gradcu. V Mariboru je pel na premieri Aide, v Ljubljani pa v predstavah La boheme in Ples v maskah. S slavno **Marjano Lipovšek** namerava januarja leta 2000 izvesti serijo koncertnih izvedb Trubadurja, tudi v Zagrebu. Oktobra je začel snemati za zgoščenko Gotovčevega Era za onega sveta z dirigentom **Nikšom Barezom**. Snemanje se bo nadaljevalo maja letos. Vloga Era mu je posebno pri srcu: doslej jo je odpel že okoli 70-krat.

Konec januarja je Lotrič dvakrat gostoval v HNK kot Manrico v Verdijevem Trubadurju.

PIANISTI V OSIJEKU IN ZAGREBU - V Osijeku se je 10. januarja začelo Prvo medna-

rodno pianistično tekmovanje EPTA (Evropsko združenje klavirskih pedagogov). Na tej mali Epti so vse do 16. januarja tekmovali mladi pianisti do 18. let. Prijavilo se je 61 pianistov iz 14 držav, med njimi tudi iz Slovenije, žal pa se noben slovenski glasbenik ni uvrstil v finalno tekmovanje. Tekmovanje pianistov od 18. do 32. let je bilo 29. januarja v Zagrebu.

PRISOTNOST V PROSTORU - Pod tem naslovom so 14. januarja v galeriji Kovačić - Macolić v Varaždinu odprli razstavo del dveh sodobnih mariborskih likovnih umetnikov **Darka Golije** in **Samuela Grajfonerja**, kiparja in grafika. Na otvoritvi razstave v prekrasni stari gotski hiši v središču mesta sta govorili pomočnica hrvaškega kulturnega ministra **Seadeta Midžić** in direktorica Umetniške galerije iz Maribora **Meta Gabršek-Prošenc**. Razstava je začetek plodnega kulturnega sodelovanja med Mariborom in Varaždinom, ki ga je spodbudila prof. **Dunja Pavelić-Bezjak**, Varaždinka, ki živi in dela v Mariboru. V mariborski Umetniški galeriji je že mesec dni odprta razstava del treh eminentnih varaždinskih umetnikov **Gordane Kovačić**, **Slavena Maculića** in **Vladimirja Gašparića - Gape**.

Golija in Grajfoner sta zelo cenjena slovenska umetnika. V Mariboru delujeta v okviru šestčlanske likovne skupine MI in poučujeta na Pedagoški fakulteti. Kiparska izobrazba je dala Samuelu Grajfonerju (1962) specifično izhodišče, ki je oblikovalo njegov grafični jezik. Razmišljanje kiparja se pri njem izraža na dva načina: v njegovi povsem jasni predstavi o prostoru in telesnosti v prostoru ter v težnji instalirati grafične liste v različnih fazah nastanka. Dialog plastičnega objekta z izhodiščnimi oblikami predmetov našega bivanjskega okolja ter s prostorom postavitve je ključni problem kiparstva Darka Golije (1965). Razstavljena dela so nastala v zadnjih petih letih in so plod kiparjevih reakcij na povsem osebna srečanja in dogodke, prenešana v govorico sodobnih industrijskih materialov.

GOSTOVANJA V KD "VATROSLAV LISINSKI" SEPTEMBER

- V oratoriju za soliste, zbor in orkester Alexander's Fest G.F. Haendla je kot solist nastopil basist **Marcos Fink** iz Ljubljane

OKTOBER

- Na mednarodnih dnevih jazza Zagreb '98, ki jih prireja Jazz klub Zagreb in Hrvaško društvo skladateljev, je nastopil Big Band RTV Slovenija z dirigentom **Lojzom Kranjčanom** in gostom dirigentom iz Zagreba **Miljenkom Prohaskom**. Vokalna solistka je bila **Alenka Godec**.

NOVEMBER

- V okviru Plave oktave je 6. novembra Zagrebški filharmoniji dirigiral stalni gost - dirigent **Uroš La-jovic**. Na sporedu so bila dela Majurčeve, Haydna in Brahmsa. 24. novembra je slavna slovenska skupina **New Swing Quartet** proslavila 30. obletnico delovanja.

Člani skupine so nastopili z Big Bandom Simfoničnega pihalnega orkestra Hrvaške vojske pod taktirko **Miljenka Prohaske**. **New Swing Quartet** je začel delovati v Šentjurju pri Celju leta 1968, navdahnjen z glasbo legendarnega **Golden Gate Quarteta**. Neguje črnski gospel - song in negro spiritual, kar za "bele" interpretatorje ni enostavno. Uigranost prvega tenorja **Dareta Heringa**, drugega tenorja **Ota Pestnerja**, baritona **Tomaža Kozlevčarja** in basa **Marijana Petana** je že na začetku nastopa nabito polno dvorano dvignila na noge. Drugi del programa je bil stilno oblikovan do popolnosti; sestavljen je bil iz niza znanih črnskih pesmi ob spremljavi odličnega ansambla **Ratka Divjaka**. Pismi **Stand By Me** in **Oh, Happy Day** je z **New Swing Quartetom** pela tudi publika. Skupina je zagrebški publiki predstavila najnovjšo zgoščenko **I Saw the Light**, izdano ob 30. rojstnem dnevu **New Swing Quarteta**.

DECEMBER

- Zagrebški kvartet saksofonov je na koncertu gostil Slovenski kvintet trobil ter solista **Mladen Baraković**, bas kitara in **Borna Šer-car**, bobni.

JANUAR

- V okviru Bele oktave je kot gost-dirigent Zarebške filharmonije znova nastopil **Uroš La-jovic**. Na sporedu so bila dela Raspighija, Marcella in Mozarta. V okviru Majstorskega ciklusa HRT in v organizaciji Koncertne direkcije Zagreb sta s Simfoničnim orkestrom in zborom HRT nastopila pianist **Pavica Gvozdić** in tenorist **Branko Robinšak** iz Ljubljane.

*Kulturne dogodke spremljala
Polona Jurinić*

DNEVI SLOVENSKE KNJIGE

V Karlovcu so bili oktobra lani že šestič zapored Dnevi slovenske knjige. Razstavljen so bile nove knjige iz Slovenije, predstavljen pa je bil tudi hrvaški prevod knjige slovenskega pisatelja in akademika **Kajetana Koviča** "Put u Trento". Na otvoritveno slovesnost so prišli akademik **Kovič**, župan Novega mesta **Franc Koncilja**, predstavnica novomeške knjižnice "Miran Jarc" **Jadranka Matič - Zupančič**, pomočnica hrvaškega kulturnega ministra za mednarodno sodelovanje **Seadeta Midžić**, predstavnica slovenskega veleposlaništva **Alenka Vipotnik**, koordinatorka za knjižnice nacionalnih manjšin pri Nacionalni in vseučilišni knjižnici v Zagrebu **Ljubica Radović** ter predstavniki mesta in županije Karlovca.

Prireditev je odprla predstavica karlovške mestne knjižnice "Ivan Goran Kovačić" **Neda Eleta**. Povedala je, da je karlovška knjižnica osrednja knjižnica Slovencev na Hrvaškem, saj je doslej zbrala in obdelala prek 5 tisoč naslovov iz Slovenije. V glavnem gre za leposlovje, dela slovenskih in tujih pisateljev, tu pa so tudi najpomembnejše knjige z ostalih področij človekove dejavnosti. Enciklopedije, priročniki, monografije in turistični vodiči so na voljo v študijskem oddelku, ostale knjige pa so razvrščene v oddelka za odrasle in otroke. Večino knjig so darovali slovensko ministarstvo za kulturo, Zavod za odprto družbo iz Slovenije in novomeška knjižnica "Miran Jarc", gmotno podporo pa karlovška knjižnica prejema od hrvaškega Ureda za nacionalne manjine, ki prispeva plačo za enega knjižničarja. Gospa Eletova je še opozorila, da bo treba strokovno urediti tudi knjižnice v slovenskih društvih na Hrvaškem.

Knjigo **Put u Trento** in avtorja **Kajetana Koviča** je predstavila **Jadranka Zupančič**. **Kovič** se je rodil leta 1931 v Mariboru, kjer je tudi maturiral. Iz svetovne književnosti je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Nekaj časa je bil novinar, potem pa urednik in glavni urednik Državne založbe Slovenije. Prve pesmi je objavil leta 1953 v legendarni zbirki "Pesmi štirih" (skupaj z J. Menartom, T. Pavčkom in C. Zlobcem), pozneje pa je izdal še 13 samostojnih pesniških zbirk. Knjiga za otroke "Maček Muri" (v hrvaščini "Mačak Marko") je izšla v nakladi 100 tisoč primerkov. Večjo naklado je imel samo še **Levstikov "Martin Krpan"** (200 tisoč primerkov). **Kovič** veliko prevaja iz francoščine in nemščine; med drugim je prevedel Prešernove nemške pesmi v slovenščino. Napisal je tri romane in zbirko novel **Iskanje Katarine**. Njegova dela so prevedena v angleški, italijanski, nemški, japonski, hrvaški, češki, slovaški, španski, albanski in grški jezik. Roman "Pot v Trento" je v hrvaščino prevedel **Ivan Brajdić**.

O srednja pozornost večera je bila namenjena predstavitvi in pogovoru z uglednim slovenskim pesnikom, pisateljem, prevajalcem in akademikom - **Kajetanom Kovičem**. Bilo je posebno doživetje prisluhniti lastni pesnikovi interpretaciji izbranih pesmi, iz njegovih številnih pesniških zbirk (**Vetrnice**, **Ogenjvoda**, **Labrador**, **Poletje**, **Sibirski ciklus**), saj nas njihova zvočnost, ritmičnost in lirski intenzivnost zmeraj na novo prepriča, da je to poezija enega od vrhov slovenske lirike. Posebna pozornost pa zasluži avtorjeva interpretacija lastnih verzov, kot da bi skozi njegov glas prihajala ta izčiščena in večpomenska lirika, do posebno veljavne in dodatne sugestivnosti govorjenega. **Kajetan Kovič** se je poleg intenzivne osredotočenosti na poezijo, s pisanjem za otroke in mladino ter prevajanjem ukvarjal tudi s pisanjem proze, saj njegovo pripovedno delo za odrasle obsega nekaj izredno zanimivih romanov in krajših zgodb (**Ne bog ne žival**, **Tekma ali kako je arhitekt Nikolaj preživel konec tedna**, **Iskanje Katarine**, **Pot v Trento**, **Profesor domišljije**). Tako smo lahko prisluhnili odlomku iz hrvaškega prevoda **Poti v Trento**, ki ga je podal sam avtor, ob tem pa nam je razkril genezo romana, ki se dogaja od konca preteklega do šestdesetih let tega stoletja na različnih za te čase bolj ali manj značilnih prizoriščih Srednje Evrope. Obiskovalci večera so tako pristrčno nagovorili pesnika, da se je večer sklenil v doživetem sožitju med avtorjem in publiko, med slovenskim in hrvaškim jezikom, saj literatura in knjiga iščeta in najde ta zmeraj nove poti v naša doživetja in lastne svetove.

Jadranka Matič-Zupančič

TI SPAVAŠ

Gled'o sam Te kako spavaš
i odmaraš tijelo svoje,
a u meni tinja želja,
da bar sanjaš ime moje.

Ti usnula sladak sanak
i za Tebe svijeta nema.
Ja, zamišljen, skoro vapim
kako mene sanjat' treba.

Motrio sam netremice
Tvoja usta, oči, lice,

pa se prenem, sebi kažem,
sad ja sanjam besmislice.

U tom času Ti sa smješkom
pomaknula usne svoje,
ja presretan, skoro cvjetam.
Ipak sanjaš ime moje.

Al' promjenih svoje misli.
Neka moja draga drijema.
To su moje slatke želje
a istine u tom nema.

Medeni

Uredništvo se opravičuje avtorju pesmi "Ti spavaš", ki smo jo v prejšnji številki objavili narobe podpisano in z nekaj tiskarskimi napakami. S tem je pesem, kot je opozoril tudi sam avtor, izgubila vrednost, rimo in verz. Tokrat objavljamo pravo različico in upamo, da se bo sodelovanje med avtorjem in uredništvom nadaljevalo.

POGLED V MINULO LETO

Poglejmo vsaj malo v leto nazaj,
čeprav bo kdo vprašal: čemu to, zakaj?

Izkušnje preteklosti vedno lahko
nam dober nasvet za naprej povedo.
Bilo spodrsljajev je, tudi napak,
to za Slovenski dom ni dober znak.

Bilo nam lepo je ko zdrah ni bilo
no, v letu minulem bilo ni tako.

Smo pevci imeli načrte, želje,

ki niso, na žalost, uresničili se.

Smo se dirigenta "znebili" grobo,
kar je za dva zbora usodno bilo.

Uspehov ni tam kjer iskrenosti ni,
hinavščina vedno le škodo rodi.

Tam, kjer se delijo med sabo ljudje,
rakovo pot vam v življenju vse gre.

Zato naj v bodoče iskrenost velja,
hinavščino vsak pa pusti naj doma.

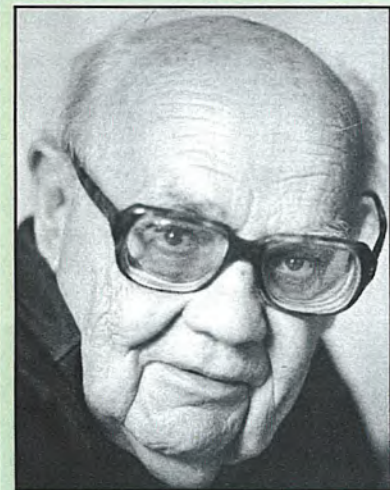
V Domu naj delo nam teče tako,
da vsem nam resnično naš drugi dom bo!
Marijan Horn

BRANIMIR ŽGANJER

(22.12.1919 - 2.1.1999)

Sonce vzhaja, zahaja in spet se vrne.
Mesec vzhaja, zahaja in spet se vrne.
Človek pride, odide in se ne vrne več.
Ostanejo spomini, ki sčasoma blede.

Spomini na Branimira Žganjera ne bodo zbledeli, saj je v svojem skoraj osemdesetletnem življenju ustvaril bogat in raznovrsten opus. Klasični filolog, slovenski in hrvaški književnik, pesnik, prevajalec in kritik, je pisal učbenike za latinščino in razprave s področja klasične filologije. Prevajal je Plauta (od 21 znanih Plautovih komedij jih je v verzih izrednega dosega iz latinščine prevedel 16), nekatera Plautova dela je z uspehom uprizorila

dramska skupina zagrebske Klasične gimnazije, na kateri je dolga leta poučeval. Znan je njegov rek, s katerim je pohvalil učence, ki so poetično obdelali domačo nalogo: "No, ti zagotovo ne boš sužnjelastnik". Posebno pozornost zasluži njegov književni opus v slovenskem in hrvaškem jeziku. Pisal je novele, pesmi, humoreske, pa tudi mladinsko prozo. Tematika njegovih del obsega v glavnem življenje Slovencev izven meja domovine. Pesmi in proza je objavljala v književnih časopisih v Zagrebu, Ljubljani in Mariboru. Za slovenske časopise je pisal o kulturnih dogajanjih, posebej o gledališkem življenju na Hrvaškem -in obratno, s čemer je veliko prispeval k zblizovanju slovenske in hrvaške kulture. Imel sem srečo, da sem poznal tega velikega ljubitelja in poznavalca gledališča. Bil je vsestranski erudit, s katerim je bil vsak pogovor vedno lepo doživetje - en sam užitek. Sonce bo vzhajalo, Branimira Žganjera pa ne bo več. Ostala bo le njegova misel, njegovo obsežno delo, plemenito kot je bil on sam. Preberite ga in ga boste spoznali. Hvala mu!

Ivica Kunej

SLIKOVITI PRIZORI LOŠKEGA POTOKA

Pr red časom smo prejeli pismo iz Loškega Potoka. Uredništvo tamkajšnjega časopisa Odmev nas je prosilo, da jim pošljemo prispevek o delovanju našega društva. Njihovo zanimanje za društveno življenje zagrebških Slovencev je spodbudilo našo radovednost. Po nekaj telefonskih pogovorih smo se odločili za izlet v Loški Potok. Tja smo odšli 17. oktobra lani, s polnim avtobusom že rednih izletnikov.

Loški potok je skledasta suha kraška dolina, na nadmorski višini od 700 do 880 metrov, ki je nastala iz več vrtač. V njej se vrstijo polja, pašniki, senožeti, njive in gozdovi, po njej teče ponikalnica Mežnarjev potok. Med polji je slikovita cerkev sv. Florijana z osmerokotnim tlorisom. V Loškem potoku je zrasla vrsta naselj, kjer je pač bila možnost za življenje. No, zaradi slabih možnosti za kmetijstvo so se ljudje sezonsko izseljevali, posebej gozdni sekači in tesarji. Bil je običaj, da se moški ob odhodu na delo v druge kraje na posebni prireditvi poslovijo od svojih družin.

Današnji Hrib - Loški Potok, ki je bil cilj našega potovanja, deli opisani preval na dva dela. Z izvrstnim voznikom, smo se natanko ob 10.30. uri ustavili na cesti občine Loški Potok. In kam zdaj? Naj poiščemo stavbo občine? No, nedaleč stran smo opazili gospoda, ki nam je mahal. Ko je vstopil v avtobus, se je predstavil: Sem **Janez Novak**, župan občine Loški Potok. Morali boste biti potrpežljivi, ker bom z vami 5 ur. Povabil nas je v gostilno in nas gostoljubno počastil s kavico, čajem, sokovi, žganjem. Kar prileglo se je. Čeprav nam različnih dobrot - slaščic in peciva - ni manjkalo niti v avtobusu.

Po kratkem okrepcilu smo se povzpeli na Tabor, v eno od šestih vasi, ki sestavljajo občino Loški Potok. Bili smo 850 metrov nad morjem. Prekrasen pogled na prelepi kraj Loškega potoka. Ostale vasi so Mali log, Hrib - Loški Potok, Šegova vas, Draga in Retje. Župan je pojasnjeval, da sicer ni turistični vodnik, da ta posel opravlja oseba, ki je danes uradno v Ljubljani, župnik pa je zaradi bolezni v družini odšel domov. Opravičilo je bilo nepotrebno. Napovedanih pet ur je opravil imenitno, kot prisrčen sogovornik in velik poznanec razmer v teh krajih.

Zvedeli smo, da je bil Tabor zgrajen kot trdnjava-ta-

bor za borbo proti Turkom. Od trdnjave ni veliko ostalo. Iz njenega zidovja je zgrajena današnja župna cerkev sv. Lenarta. Zraven župne cerkve je prekrasno urejeno pokopališče s cerkvijo sv. Barbare z letnico na portalu iz 17. stoletja. V njej je slika slikarja **Antona Postla** Kamenjanje sv. Štefana. Ena od najbolj urejenih grobnic na pokopališču pripa-

da družini Rus. Rusovi so v naselju Travnik odprli prvo parno žago, z njo pa tako obogateli, da so imeli v posestvu polovico Loškega potoka. O skrbi meščanov za pokojnike, ne glede na to, kje in kako so umrli, priča spominska plošča za vse padle v drugi svetovni vojni od 1941 do 1945 leta. Pred kratkim so verniki - in teh je okoli 80 odstotkov tukajšnjega prebivalstva - obnovili križno pot iz Drage.

Hrib-Loški Potok leži ob vznožju Tabora. To je upravno, gospodarsko in kulturno središče občine, ki šteje okoli 10.000 prebivalcev. Gospodarstvo danes ni bogve kaj razvito. Pred osamosvojitvijo Slovenije so tu delovali obrati negdanjih TOZD-ov, podjetij, s sedeži izven Loškega Potoka, vendar so

jih po privatizaciji uknili. Edino podjetje, ki dobro posluje, je Kovinoplastika v Retju, ki je tudi največja vas v občini. Da bi delavci lažje prišli na delo, bodo zgradili novo cesto za Retje. Oštra klima ni ugodna za uspešno kmetijstvo. Vegetacija se začne dva meseca pozneje, kot recimo v Ljubljani. Zeleneti začne šele meseca maja. Z gozdovi je pokrito okoli 80 odstotkov zemljišča. Pogoji za turizem so, saj je kraj obkrožen s hribi tudi čez tisoč metrov. Skakalnica za 60 metrske skoke je že tu. V Loškem Potoku so zelo dejavni na kulturnem področju. Izdajajo mesečnik *Odmevi*, ki je pomemben vir obveščanja. Praznovali so 100. obletnico gasilstva. S posebno slovesnostjo so se spomnili 110. obletnice rojstva publicista, pesnika in prevajalca **Antona Debeljaka** (1887-1952), rojenega v Šegovi vasi Loškega potoka. Ponosni so tudi na književnico **Zofko Kveder**, ki je živela v Retju.

O izletu bi težko vse povedali, omenimo pa dve pretresljivi pripovedi, ki smo ju med vožnjo proti hrvaški meji pri Čabru slišali od župana. Tik pred vojno je Hitler nemške prebivalce s tega območja preselil v Nemčijo, kar je bilo zanesljivo znamenje, da se bliža vojna. Toda namesto, da bi jih obvaroval pred vojno, jih je poslal - na fronto. Hiše v tem naselju so danes prazne. Druga pretresljiva pripoved je iz časa italijanske okupacije, ko se je nek italijanski častnik zaljubil v lepo loškopotoško dekle. Neko nedeljo, ko so bili pobožni meščani pri sveti maši, dekle pa je kuhalo kosilo za svojo družino, jo je italijanski častnik posilil. Dekle ga je ustrelilo z njegovo pištolo. Italijani pa so se maščevali s pobjem številnih prebivalcev tega naselja.

Po kosilu nas je ljubeznivi župan popeljal na stari grad Snežnik. Tam se je od nas poslovil. Čakala ga je druga županska dolžnost: združiti zaročence v dosmrtno zvesti zakon. Mi smo si pa ogledali stari grad, ki je v virih prvič omenjen že leta 1268. Grad je trinadstropna stanovanjska stavba z renesančnim obzidjem. Tik ob njem so umetna jezerca in park s štirivrstnim in več dvovrstnim kostanjevimi in lipovimi drevoredi. Notranost je opremljena z dobro ohranjeno grajsko opremo in pohištvom, ki je povečini iz 19. stoletja. Posebej zanimiva je lovska zbirka. Nevednežni, kakršni smo, nismo vedeli, da snežniški grad ne spada v območje Loškega Potoka in da je to druga občina Loške doline. Kljub temu smo se z navdušenjem poslovili od še enega prekrasnega delčka Slovenije, z željo in obljubo, da si bomo krasote tega kraja še kdaj ogledali.

Silvin Jerman

TRADICIONALNI PLANINSKO-ZGODOVINSKI POHODI

P rejšnji Novi odmev je bil že v tisku, ko je 24. oktobra lani potekal 22. pohod "Po poteh brežiške čete" v organizaciji Športne zveze Brežice, Planinskega društva Brežice in Občinske organizacije Zveze borcev. Ta pohod je spomin na 18 padlih fantov Brežiške čete, prvih upornikov proti nacističnemu etničnemu čiščenju Slovencev z območja okoli Sotle. Bili so izdani in surovo pobiti pri Kunejevem hramu na Gorjanah.

14. novembra je bil 12. množični pohod po kulturno-zgodovinski Levstikovi poti od Litije do Čateža. O tem, čemu je posvečena ta prireditev, smo podrobno pisali v 4. št. Novega odmeva. Na tokratnem pohodu se je spet zbralo nekaj tisoč pohodnikov, med njimi tudi slovenski predsednik **Milan Kučan**. Bilo je lepo vreme in res pravo doživetje.

Novembra je bil 6. tradicionalni planinski pohod na Čemšeniško planino v organizaciji PD "Zagorje". Udeležilo se ga je tudi 50 zagrebških planincev, in sicer v organizaciji HPD Zagreb-Matica - mladinska sekcija. Pohod se je začel v Trojanah, od koder so šli pohodniki na Čemšeniško planino - planinski dom in Črni vrh (1204 m), do Zajčeve kočice (742 m) in do vasi Tabor, kjer je čakal avtobus.

5. decembra je potekal 7. nočni pohod iz Trbovelj na Mrzlico (1122 m), ki je minil v pravem zimskem vzdušju. Udeležilo se ga je okoli tisoč pohodnikov; največ je bilo domačinov. Zagrebčani smo na Marzlici prespali in naslednji dan, na dan Sv. Miklavža odšli čez preval Podmeja na Partizanski vrh ali Sveto Planino (1011 m). Prebijati smo se morali skozi sneg, ki je bil ponekod visok tudi čez pol metra. Potem smo obiskali zaprti dom v Vrheh in hojo končali v Trbovljah.

6. decembra je bil Spominski planinski pohod Litija - Tisje, osemnajsti po vrsti, ki je zelo priljubljen ne samo med Slovenci, ampak tudi med hrvaškimi planinci. Na tokratnem pohodu je sodelovali okoli 50 Zagrebčanov. Pohod pripravlja zelo aktivno društvo PD "Litija" v spomin na bitko II. Štajerskega bataljona, ki je bila 24.12.1941 na Tisju.

20. decembra smo se povzpeli na Javornik (1242 m) - vrh s planinsko kočico. Vsako leto PD "Litija" organizira ta pohod v spomin na 23. december 1943, ko je pri Škvarču na Javorniku ugasnilo življenje sedeminštiridesetih borcev III. bataljona Gradnikove brigade.

Novo leto 1999 se je začelo s 17. novoletnim pohodom na Kum (1219 m), ki ga je uspešno pripravilo PD "Trbovlje". Kot ponavadi se je zbralo precej planincev, željnih svežega zraka po praznovanju božiča in novega leta.

9. januarja 1999 je bil 21. pohod Rogla - Osankarica v organizaciji PD "Zreče" v spomin na 8. januar 1943, ko je padlo 69 borcev I. Pohorskega bataljona v junaški borbi z veliko močnejšo nemško silo. Nemci so živlega ujeli enega samega ranjenega partizana, ki pa so ga pozneje ustrelili. Vsako leto se planinci in ostali padlih spomnijo na bojišču Pohorskega bataljona, ki je od doma Pohorskega bataljona na Osankarici (1193 m) oddaljen približno 20 minut hoje. Po pohodu je bila v hotelu v Zrečah novoletna planinska veselica, ki se je udeležilo okoli 800 planincev. Svoj prispevek k enkratnem razpoloženju je dalo tudi 50 planincev iz Zagreba.

Januarja je potekal planinski pohod "Zdravju naproti" na Goro Oljko (733 m). Ob tej priložnosti je PD "Polzela" organiziralo posebni vlak Celje - Šmartno ob Paki. Na to posebno planinsko točko - vrh s planinskim domom in cerkvijo - se je množica pohodnikov povzpela v lepem vremenu.

Zdenko Jurinič

Slovenski dom Zagreb je Leonu Štuklju ob 100. rojstnem dnevu poslal čestitko z naslednjo vsebino:

Spoštovani gospod Štukelj, z globokim spoštovanjem Vam iskreno čestitam za visok življenjski jubilej in Vam želimo, da bi Vas tudi v stotem letu Vašega bogatega in vzornega življenja spremljali zdravje, zadovoljstvo in osebni mir. Tako kot Vi, gospod Štukelj, so tudi številni drugi Slovenci nabirali znanje na uglednih zagrebških ustanovah. Nekateri so v Zagrebu ostali in si tu ustvarili življenje. V hrvaškem glavnem mestu zdaj živi okoli 7 tisoč Slovencev. Veliko jih je včlanjenih v Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, ki bo prihodnje leto praznovalo 70 let delovanja. Člani Slovenskega doma smo ponosni na Vaše dosežke in Vaš prispevek k ugledu naše matične domovine v svetu. Dovolite nam, da Vam ob Vašem osebnem jubileju podarimo člansko izkaznico našega društva.

V veliko čast nam bo, če nas boste prihodnje leto, ko bomo tudi mi praznovali visok in okrogel jubilej, obiskali v Zagrebu.

SLAVILI SMO SKUPAJ Z LEONOM ŠTUKLJEM

Konec minulega leta sem na Bledu sodelovala pri ustanavljanju Kluba slovenskih olimpijcev. Kot je znano, je bila prireditev posvečena 100. obletnici rojstva slavnega slovenskega olimpijca **Leona Štuklja** (1898), večkratnega osvajalca zlatih in srebrnih olimpijskih kolajin v obdobju od OI v Parizu leta 1924 do OI v Berlinu leta 1936. Slavljence zaradi lažjega prehlada na žalost ni mogel priti na Bled, kljub temu pa sta ustanovitev našega Kluba in simpozij na to temo minila v znamenju njegovega resnično izjemnega osebnega jubileja.

Predsednik Kluba slovenskih olimpijcev je postal gimnastičar **Miroslav Cerar**, njegova podpredsednika pa smučar **Bojan Križaj** in roko-metašica **Alenka Cuderman**. Bilo je zanimivo po tolikih letih videti skupaj številne slavne športne obraze.

Na Bledu sem srečala svoji kolegi iz atletske reprezentance Jugoslavije, metalki krogle in diska **Mileno Usenik** (danes znano akademsko slikarko) in **Mileno Čelesnik**, s katerima sem nastopila na Olimpijskih igrah v Rimu leta 1960. Prišla je tudi tekačica čez ovire in sedmerbojka **Marijana Lubej**. Zelo smo se razveselile srečanja. Prišel je tudi naš skupni zvezni kapetan **Marko Račič** (roj. 1920), ki je še vedno aktiven v Ljubljani, in sicer kot mednarodni atletski sodnik, pisec slovenskih atletskih almanahov in organizator velikih tekmovanj v Sloveniji. Žal mi je, ker na srečanju ni bilo naših prav tako ljubih in tesnih prijateljic **Drage Stamejčič-Pokovec**, **Alenke Bikar** in **Brigite Bukovec**. Na poti proti Ljubljani nas je Marko Račič, na katerega me vežejo tudi spomini na Beograd, kjer je na evropskem prvenstvu leta 1962 naša štafeta 4x100 metrov osvojila 4. mesto, povabil v svojo vikendico v Radovljico, kjer nam je podaril lepe umetniške slike v spomin na naše vnovično srečanje. Na Bledu sem za darilo svojemu soprogu, športnemu novinarju, kupila modro kravato z

originalnim podpisom Leona Štuklja. Zdaj čakam, kdaj nas bo naš predsednik Miro Cerar znova povabil pod slovensko olimpijsko zastavo.

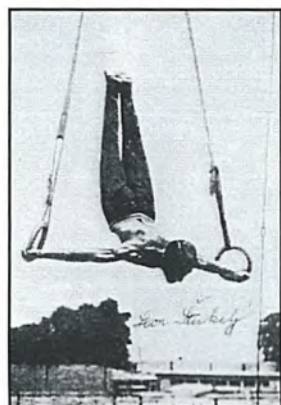
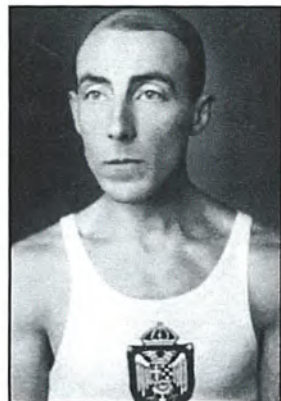
Dogovorili smo se, da bodo naše trofeje in eksponati razstavljeni v Ljubljani, v muzeju slovenskega olimpizma.

Dan pozneje, 12. novembra je bila v Novem mestu proslava 10. rojstnega dne Leona Štuklja. Slavljence in predsednik Mednarodnega olimpijskega odbora, španski markiz **Juan Antonio Samaranch** sta bila prehlajena, pa vendar sta se skupaj pojavila pred prebivalci Novega mesta, ki so bili tako navdušeni, kot pred 74. leti, ko se je tedaj mladi Štukelj vrnil iz Pariza z osvojenimi olimpijskimi medaljami. Rojstni dan velikega slovenskega športnika in človeka so s svojo navzočnostjo počastili predsednik Republike Slovenije **Milan Kučan**, predsednik slovenske vlade dr. **Janez Drnovšek**, član Mednarodnega olimpijskega odbora iz Hrvaške **Antun Vrdoljak**, predsednik slovenskega olimpijskega komiteja mr. **Janez Kocijančič**, posebni Samaranchev svetovalec **Artur Takač** in številne ugledne osebnosti iz političnega, javnega, kulturnega in športnega življenja Evrope in Slovenije. Slovesna akademija v športni dvorani, v kateri so sodelovali priznani svetovni telovadci, je bila remek delo kulture, umetnosti, radosti življenja in športa, zlasti gimnastike. Govoril je tudi Leon Štukelj. Kot vedno, kratko, jedrnat in modro! Užitek ga je bilo poslušati in ga občudovati. Sto let, pa toliko vedrine in svežine.

Slovenija se je - najprej na Bledu, nato pa še v Novem mestu - dostojno oddolžila svojemu velikemu sinu, nekdanjemu Sokolu, olimpijcu in svetovnem olimpijskem ljubljencu, Leonu Štuklju.

Bila sem počaščena, ker sem sodelovala na slovesnostih, na katerih sem se še enkrat počutila kot del ugledne in velike olimpijske družine. In to 38 leto po mojem zadnjem sodelovanju na Olimpijskih igrah leta 1960, kjer sem tekmovala v teku na 100 in 200 metrov, v istih disciplinah, kot znamenita ameriška "črna gazela" **Wilma Rudolph**, ki je na žalost leta 1994 umrla za rakom na želodcu, vendar je nismo pozabili do današnjih dni. Ponosna sem na vse te ljudi in na svoje spomine nanje.

Olga Šikovec-Luncer

ŠPORTNA DOGAJANJA

ROKOMET - V začetku lanskega oktobra se je v dvorani Krim na Galjevici v Ljubljani odigrala tekma lige prvakinj med domačim **Krimom** in kopričniško **Podravko**. Cela tekma je potekala v izenačeni igri. V drugem polčasu je stekla igra gol na gol in tako je bilo vse do konca. Na koncu je z več sreče zmagala Podravka z 27 : 26.

Konec oktobra sta se odigrali dve kvalifikacijski tekmi med slovensko in hrvaško reprezentanco za letošnje svetovno prvenstvo v Egiptu.

Prva tekma je bila v Ljubljani, v dvorani na Kodeljevem. Hrvaška je bila favorit in je potrebovala samo točko z dveh tekem. Toda slovenski rokometiški so odigrali zelo odločno in borbeno, gostje pa se niso najbolje znašli. Končen izid je bil 31 : 25 za Slovenijo. Največ zaslug za to je imel - s sedmimi zadetki - **Iztok Puc**, ki je po osvojenih zlatih olimpijskih medaljah za Hrvaško v Atlanti prvič igral za Slovenijo.

V Zagrebu je bila povratna tekma kvalifikacij. V prvem polčasu je hrvaška reprezentanca igrala nervozno, kar je Slovenija izkoristila in povedla z dvema goloma, tudi po zaslugi odlične obrambe zagrebškega vratarja **Rolanda Pušnika**. V drugem polčasu je tekma potekala v istem ritmu. Odlično je branil drugi zagrebški vratar **Mirko Bašić**, ki je nekaj let branil po Sloveniji. Hrvaška se je počasi vrnila v igro. Zadnje minute so hrvaški rokometiški odlično odigrali in zmagali z 28 : 25 in se tako uvrstili na svetovno prvenstvo.

KOŠARKA - V dvorani Tivoli v Ljubljani se je odigrala tekma košarkaške Eurolige med **Union Olimpijo** in **Zadrom**. Slovenski prvak je bil velik favorit, saj je krepko vodil v svoji skupini. Košarkarji Zadra so začeli dobro, toda odlična Olimpijina obramba jih je zaustavila in s hitrimi protinapadi dobivala na prednosti. Ob polčasu je bilo

že petnajst košev razlike. V drugem polčasu so se Zadrani poskušali približati rezultatu, toda uspelo jim je samo znižati razliko. Izid je bil 76 : 65 za Union Olimpijo.

SMUČANJE - Konec oktobra je bil v avstrijskem Soeldnu prvi veleslalom nove sezone, v katerem je do svojih prvih točk za svetovni pokal z dvanajstim mestom pripeljala šestnajstletna Zagrebčanka **Janica Kostelić**. Zelo dobra je bila tudi **Špela Pretnar** z 8. mestom. Po uvodni

tekmi v Avstriji se je "smučarska karavana" odpeljala v ZDA v Park City. Tam sta bila na sporedu veleslalom in slalom. V Ameriki so bili še boljši rezultati "naših" smučark. V veleslalomu je bila Janica Kostelić četrta, Urška Hrovat pa peta. V slalomu so slovenske smučarke dosegle fantastičen uspeh. **Urška Hrovat** je zmagala, **Alenka Dovžan** je bila šesta, **Nataša Bokal** pa osma. Prvič v zgodovini svetovnega pokala je hrvaška smučarka stopila na zmagovalni oder. To je uspelo Janici Kostelić s tretjim mestom.

V začetku novega leta je bila v Mariboru tradicionalna tekma za zlato lisico. Na tekmi se je zbralo na desettisoče gledalcev. Veliko jih je prispelo iz Hrvaške. V veleslalomu so bili dobri rezultati. Špela Pretnar je bila osma, Urška Hrovat enajsta, Janica Kostelić pa trinajsta. Slalomska tekma na žalost ni bila tako uspešna.

Sredi januarja je bila tekma v slalomu v avstrijskem St. Antonu. Tekma se je štela tudi za kombinacijo, v kateri je zmagala Janica Kostelić. Ta rezultat je dosegla z odličnim tretjim mestom v slalomu. Škofjeločanka Nataša Bokal je dosegla odlični četrti čas. *Rok Jurinić*

NE POZABIMO SLOVENSКИH JEDI

PEČENA ŠUNKA V TESTU

Sestavine: kos prekajene šunke, moka, voda, kvas, ščep kumine, lovorov list.

Pripravimo lep kos prekajene šunke.

Postavimo kvas in iz moke, vzhajenega kvasa in vode umesimo testo.

Vanj vgnemo strto kumino in lovorov list. Pokrijemo ga s prtičem in pustimo, da vzhaja.

Vzhajano testo razvaljamo, nanj postavimo šunko in jo zavijemo vanj. Položimo v namaščen pekač in postavimo v pečico.

Pečemo pri srednji temperaturi; za en kilogram šunke računamo eno uro pečenja, odvisno od tega, kako močno je šunka prekajena. Še toplo ali hladno, po želji, narežemo na rezine.

K šunki in testu ponudimo hrenovo strjenko. Primerno vino: rose ali suho rdeče vino, npr. modri pinot, modra frankinja

Slavica Benko

VELIKONOČNA TORTA

Sestavine - za testo: 18 dkg moke, 18 dkg sladkorja, 6 jajc, malo surovega masla, 1 zavitek pecilnega praška, 1 zavitek vanilijevega sladkorja.

Za nadev: 15 dkg zmletih orehov, 15 dkg margarine, 15 dkg sladkorja, sneg 2 beljakov, 1 dl mleka.

Ostalo: 30 dkg čokolade za kuhanje, sok 1 pomaranče, čokoladne drobtinice, sladka velikonočna jajca - pirhi.

Priprava: penasto umešamo 4 cela jajca in 2 rumenjaka s sladkorjem, dodamo moko s pecilnim praškom, vanilijev sladkor in surovo maslo. Vse rahlo premešamo in pečemo v srednje vroči pečici.

Za nadev: orehe prelijemo z vročim mlekom, dodamo margarino, pretlačeno s sladkorjem. Ko se ohladi, primešamo še trd sneg iz preostalih 2 beljakov. V posodi na majhnem ognju stopimo 10 dkg čokolade z 2 žlicama vode. Raztopljeno vlijemo v ravno posodo in naredimo čokoladno ploskev, debelo približno pol centimetra. Ko se posuši, z nožem ali žlico nastrgamo tanke vejice različnih dolžin. Z njimi na koncu okrasimo torto. Lahko uporabimo tudi kupljene čokoladne palčke.

Ohlajeno torto prerežemo na 3 ploskve (zgornja mora biti malo debelejša, ker bomo v sredini izdoblili gnezdo). Navlažimo jih s pomarančnim sokom in premažemo z nadevom.

Raztopimo preostalo čokolado, z njo premažemo torto in jo posipamo s čokoladnimi drobtinicami. Počakamo, da se posuši. Na sredino torte razporedimo čokoladne vejice in kupljena sladka velikonočna jajca.

Na koncu torto potresemo s sladkorjem v prahu (glej sliko).

Ivanka Nikčević

VESOLJSKE STEZE SODOBNE POLITOLOGIJE

Ko v bistri poletni noči pogledate v nebo, morda uzrete majhno zvezdico, ki tako slabo utripa, da je opazna samo, ko je nebo povsem jasno. Za nas je to le blede pikica, za **Bučeglavce**, junake naše pravljice, pa je to sonce njihovega sveta. Njihove glave so okrogle, podobne buči. Po njih so dobili ime, čeprav so nam sicer kar precej podobni. Dolga stoletja so prenašali vladavino sosednjega planeta, ki je zavladal zato, ker si Bučeglavci niso bili sposobni sami izbrati svojega vladarja. Severni in južni Bučeglavci so raje poklicali tujca, kot da bi jim kraljeval nekdo z nasprotnega dela njihovega planeta. Trpeli so visoke davke in težko delali. Ostalo jim je komaj za preživetje, njihovi gospodarji pa so uživali v ogromnem bogastvu. S kolena na koleno so se prenašale legende o starih časih, ko so veljale njihove tradicionalne pravice. Nebo so prosili, naj jim povrne svobodo. To so zgodovinske okoliščine, v katerih se je pojavil naš junak, mladi...

No, tu bomo najprej nekaj pojasnili. Da bi Zemljani lahko sploh razumeli celo zadevo, bomo originalna imena in nazive zamenjali z nam razumljivimi oblikami. V nasprotnem bi se bralcu izgubil velik del smisla, marsičesa pa tudi ne bi bilo mogoče zapisati (beseda Bučeglavec je v originalu podobna zvoku male žlice, ki pade na kuhinjska tla z višine približno 85 cm).

Tolomon, rojen v času vladavine osovraženega **Kleptokrata**, je že kot mladenič spoznal težak položaj svojega naroda. Bil je eden redkih, ki so imeli priložnosti končati visoke šole v tujini. To je bil privilegij samo nekaterih. Rad je bral, se družil in pomagal, zato so ga imeli povsod radi. Trudil se je razložiti in pojasniti, zakaj Bučeglavec tako težko živi in kako bi vsem bilo bolje, če bi svoj planet osvobodili in z njim upravljali sami, demokratično. Vsi so ga pozorno poslušali in mu pritrjevali, obenem pa so se prestrašeno ozirali proti sencam oboroženih policajev guvernerja Kleptokrata, s katerimi ni bilo šale. Ko so se gospodarji zavedli nevarnost, je bila ideja o odporu že globoko zasajena v srca občanov. Tolomona so takoj prijeli in ga zaprli, vendar je bilo že prepozno. Bučeglavci so se dvignili in v pravičnem boju enkrat za zmeraj pregnali okupatorje. Tolomona so osvobodili in ga postavili za vladarja, ki bo končno zagotovil pravično in demokratično življenje. Tolomon se je takoj vselil v Kleptokratovo trdnjavo in izginil izpred oči javnosti.

Narod se je več tednov veselil in rajal v pričakovanju boljšega življenja. Ko so se zbudili z glavobolom od pijače, so začeli zastavljati vprašanja, odgovora pa ni bilo.

Na ulicah so se prikazale uniformirane osebe, med katerimi je tu in tam kdo spoznal koga, ki je prej služil v Kleptokratovi policiji. Počasi so se vrnili k svojemu delu, vprašanja pa so ostala. Tolomon se je pojavil v prelepi in od prej znani črni limuzini in v množici so se takoj našli posamezniki, ki so pojasnili, da ima težke obveznosti, ki jih ne more pravočasno opraviti brez ustreznega vozila. Na glavnemu trgu je imel veličasten govor: Bučeglavcem nikoli več nihče ne bo gospodaril. Sami bodo na svojem, povsem osvobojeni, v pravični državi pod njegovim modrim vodstvom. Sprva bo malo težje, moramo biti stalno pripravljene ubraniti se od možnega napada ex-okupatorja, ki se pripravlja na nov boj. Plače se bodo vsak čas povšale, davki pa znižali. Narod je bil zadovoljen in vesel. Toda sčasoma so plače začele padati, davki pa so naraščali. Širile so se govorice, da je grožnja z novo vojno samo pravljica in da sosednji planet zanjo nima več nobenega interesa, saj so bili stroški kolonizacije že dolgo časa večji od dobička iz vse bolj izropanih rudnikov. Nekateri so počasi začeli godrnjati, da v čem je sedaj bolje kot prej, od česa naj bi res bili osvobojeni, od dela, bolezni, nesreče? Takšni skeptiki so počasi izginjali, za njimi pa tudi tisti, ki so o njih povpraševali. Tolomon se je spet pojavil na obletnico osvoboditve, obkrožen s številno stražo in bogato "svito". Lepo je govoril, narod pa je dolgo ploskal in vzklikal. Toda po mitingu so šli domov molče.

Nekaj let pozneje se je pojavil **Pompolon**, odličen govornik, ki so ga množice poslušale kot hipnotizirane. Nekdo je rekel, da je v času upora Tolomonu naredil pomembne usluge in da ga zato niso takoj "pobrali" in odstranili. Goreče je razlagal, da je Tolomon prelisil ljudstvo in jim "sedel za vrat".

Naj Tolomona odstavijo in izberejo njega, ki bo poskrbel za odpravo krivic, višje plače in nižje davke. Narod, ki mu je bilo vsega dovolj, ga je poslušal. Tolomon je padel, kot bi ga odnesel vodni val, na splošnih volitvah je zmagal Pompolon. Pompolon je takoj po zmagi sebe razglasil za dosmrtnega predsednika, se naselil v trdnjavi, znižal plače in povečal davke. Rekel je, da je Tolomon toliko pokradel, da bo treba dolgo in trdo delati, da bi poplačali dolgove... Šepetalo se je, da za tri Pompolonove konkubine gradijo veličastne vile na obali morja. Še edino, česar je bilo vedno dovolj - tako kot tudi prej - je bila peneča pijača, "po kateri je nekaj ur veselo, potem pa glava boli"... Ko v bistri noči Bučeglavci gledajo v nebo, včasih v daljavi uzrejo majhno zvezdico. Za njih je to le blede pikica, za nekatere, ki živijo na tretjem planetu, pa sonce, ki daje življenje. In ko zrejo v nebo, se Bučeglavci sprašujejo, ali so s svojimi problemi res sami v vesolju...

P.S. Po zadnjih galaktičnih novicah je tam trenutno na oblasti kralj **Mita**. Bučeglavci živijo težje kot kdajkoli prej in še vedno ne razumejo, kaj je narobe.

Silvester Kmetič

VOJNA TAJNA - STROGO TRANSCEN- DENTALNO

RESNICA ... malo večja babuška Odkritja človeške civilizacije bodo slej ko prej dosegla rob svetlobnega obzorja, saj črne luknje v vesolju predstavljajo ravno trivijalne točke, oziroma residualne točke, ki jih je treba večje zaobiti, da bi bilo mogoče vzročno-posledično opisati funkcijsko odvisne spremenljivke, v tem primeru brezčasovno resnico v danem časovnem trenutku ali pa časovno odvisen civilizacijski vek (v tem primeru ima čas lastnosti fizikalne veličine). Zaradi tega se je treba usmerjati in stremeti proti cilju - črni luknji resnice. V želji, da je pri tem ne bi nikoli dosegli, je treba zaobiti trivijalen cilj - črno luknjo po svetlobnem obzorju in iz njega istopiti, ker gravitacija super težke mase (Vesoljski sesalec), ki je odvisna od njene prostornine, požira vse materialno, vse fotone na kritičnem in podkritičnem dosegu.

Borut Aparnik

DRAGI OTROCI, STARŠI IN STARI STARŠI !

To pot moram reči, da sem se z veseljem lotila pisanja. Od izida zadnje številke Novega odmeva smo tudi mi v Otroškem kotičku naredili veliko. Imeli smo prvo uro pravljič, to je bilo v soboto 21. novembra 1998 ob 10. uri. Zbrali smo se **Petra, Oliver, Dejan** in **Jurij**. Prebrali smo nekaj zgodbic o medvedku Pikiju pisatelja Kajetana Koviča, potem pa smo risali. Najbolj pridna je bila Petra, ki je narisala kar dve. Nekaj slik bomo objavili v Otroškem kotičku, druge pa bodo počakale na razstavo v Slovenskem domu.

Pred novim letom nas je obiskal tudi Dedek Mraz. Otrokom je podaril knjige, ki jih je s pomočjo **Maše Sotlar** dobil v Mladinski knjigi in založbi Pisanica, in sladkarije. Skupaj z Dedkom Mrazom smo preživeli prav prijeten večer, tudi zapeli smo. Ob veselem vzdušju smo se kar težko poslovili, vendar smo si obljubili, da se kmalu spet vidimo ob uri pravljič ali pa, ko bo maškarada v Slovenskem domu. Potem so se za vas začele šolske počitnice, pa božični in novoletni prazniki, ki običajno prinesejo tudi darila. Upam, da ste med počitnicami uživali, da ste se nasmučali, nasankali, da ste drsali, se kepali, delali sneženega moža in še druge vragolije. Mogoče se bo kdo od vas spomnil in narisal ali pa opisal, kakšno svoje zimsko doživetje. Prispevke željno pričakujemo!

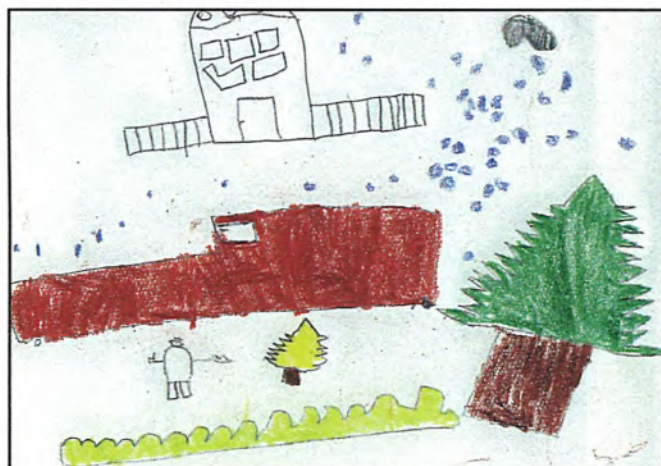
Slavica Benko

Petra, 6 let

Dino, 6 let

Dejan, 11 let

Tudi tokrat bomo objavili izide žrebanja za nagradno slikovno križanko. Do petka 22. januarja smo prejeli 6 pravih rešitev.

1. nagrado - knjigo Svinjski pastir, pisatelja H. C. Andersena, dobi **Vedran Planinšek**

2. nagrado - knjigo Dupleška mornarica, pisatelja Toneta Partljiča, dobi **Mario Fillipan**

3. nagrado - knjigo Pravljičica o carju Saltanu, pisatelja A. S. Puškina, dobi **Tomislav Kondić**.

Oliver Nikčević, Darja Planinšek in **Sanjin Ostreljić** pa dobijo veliko čokolado.

V novi številki je tudi nova nagradna izpolnjevanica. Pravilno poimenujte predmete in vpišite besede v polja tako, kot kažejo puščice. V obarvanih poljih navpično boste dobili geslo. Pošljite ga na naslov **SLOVENSKI DOM, Novi odmev - za križanko - Masarykova 13/1, Zagreb**.

Clues:

- Top hat (black) →
- Panda (black and white) →
- Scissors (red) →
- Button (red) →
- Fish (green and orange) →

ALI STE VEDELI...

... da se je vodstvo Slovenskega prosvetnega društva Narodni dom 3. septembra 1940 izreklo za tesno in vsestransko sodelovanje s Slomškovi-
vim prosvetnim društvom. Že nekaj dni pozneje sta društvi za odkritje spomenika **kralju Aleksandru** v Ljubljani skupaj kupili krasen lovorov venec, okrašen z državnim trakom, nad katerim je bila slovenska kokarda. Na eni polovici traka je pisalo "Slovensko prosvetno društvo Narodni dom in Slomškovo prosvetno društvo", na drugi pa Zagrebški Slovenci 6.IX 1940.

... da so po prvi svetovni vojni samo redki peki pekli kruh v parni pekarni. Med njimi je bil **Ignac Poljanšek** iz Brežic, od katerega je lastnik zagrebške restavracije

"Gradski podrum" nekaj let naročal odlično pecivo. Vsako jutro sta dve veliki iz šibja pleteni košari z vlakom romali iz Brežic v Zagreb. S tem pecivom so za zajtrk postregli že prvim jutranjim obiskovalcem restavracije. Sodelovanje je trajalo do velike krize 1929 leta, sodelovanje in prijateljstvo z Brežicami pa se nadaljuje do današnjih dni.

... da je od leta 1884-1915 deloval Hrvatsko-slovenski klub pokrajinskog sabora istarskog. Njegovi člani so bili poslanci v Zemaljskom saboru, ki ga je Istra znotraj Habsburške monarhije dobila leta 1861. Predsednik kluba je bil Hrvat **V. Zamlić**, tajnik pa Slovenec **A. Jenko**.

... da bo letos minilo 80 let od smrti velikega gledališkega igralca

in režiserja **Ignacija Borštnika** (11.7.1858 - 23.9.1919). Borštnik je bil dolgoletni član zagrebškega HNK (1894-1918). Kot prijatelj **Ivana Cankarja** je prevedel, režiral in odigral naslovno vlogo v njegovi drami Jakob Ruda. Borštnik je pisal filmske scenarije in igral v prvih hrvaških filmih.

... da so denar za gradnjo Prešernovega spomenika v središču Ljubljana prispevali tudi številni Hrvati, med njimi škof **Juraj Štrosmajer** in **Ivan Mažuranić** ter Hrvatska čitaonica z Reke. Bronasti spomenik največjemu slovenskemu pesniku so gradili od leta 1900 -1905, in sicer po načrtu **M. Fabianija**. Kompozicijo z muzo in reliefoma je zasnoval **I. Zajec**.

*Silvin Jerman, Cvetka Matko
in Ilinka Todorovski*

ŠOLANJE V SLOVENIJI

Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije tudi letos pripravlja poletni šoli slovenskega jezika, ki bosta potekali na Notranjskem (od 24. julija do 7. avgusta) in v Beli krajini (od 31. julija do 14. avgusta). Vsi podatki o pogojih za vpis, prijavih in o štipendijah so na voljo v tajništvu Slovenskega doma. Slovensko Ministrstvo za šolstvo in šport bo v študijskem letu 1999/2000 štipendiralo 33 potomcev slovenskih izseljencev za naslednje vrste študija: - krajše izpopolnjevanje od 3 - 12 mesecev - celoletna šola slovenskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani - dodiplomski študij v Sloveniji. Tudi podatki o teh štipendijah so na voljo v Slovenskem domu. Pohitite in ne zamudite ugodne priložnosti!!!

Naslovnica: *Anton Martin Slomšek* Novi odmev izdaja *Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom* iz Zagreba s pomočjo Ureda za nacionalne manjnine Republike Hrvatske in Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. Za izdajatelja: *Darko Šonc*. Urednik: *Silvin Jerman*. Uredništvo: *Miroslava Marija Bahun, Slavica Benko, Marijan Horn, Polona Jurinić, Ivica Kunej, Cvetka Matko, Franc Strašek, Darko Šonc, Ilinka Todorovski* (pregled, priprava in oprema besedil). Oblikovanje in prelom: *Ljudevit Gaj*. Tisk: *FS d.o.o.*, Masarykova 28, Zagreb. Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku. Naklada: 500 izvodov. Naslov uredništva: *Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, Masarykova 13/I, 10000 Zagreb, telefon/telefaks: 4855 171, e-mail: slovenski-dom@zg.tel.hr*

paloma®
since 1873

PALOMA SLADKOGORSKA TOVARNA
PAPIRJA d.o.o.
Sladki Vrh 1, 2214 Sladki Vrh
internet: <http://www.paloma.si>,
E-mail: info@paloma.si

exclusive

natura